

**UCHWAŁA NR VIII/60/19
RADY MIEJSKIEJ W CZYŻEWIE**

z dnia 2 sierpnia 2019 r.

**w sprawie zmiany uchwały o przyjęciu Strategii Rozwoju Gminy Czyżew
na lata 2009-2015.**

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2019 r. poz. 506) Rada Miejska uchwala, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XXVII/140/09 Rady Gminy Czyżew-Osada 21 kwietnia 2009 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Czyżew-Osada na lata 2009-2015, zmienionej uchwałą Nr VII/42/15 z dnia 11 sierpnia 2015 r., wprowadza się następujące zmiany:

1) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Czyżew na lata 2009-2020 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.”;

2) załącznik do uchwały otrzymuje brzmienie zgodnie z załącznikiem do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czyżewa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej

Witold Sienicki

Załącznik do uchwały Nr VIII/60/19
Rady Miejskiej w Czyżewie
z dnia 2 sierpnia 2019 r.

STRATEGIA ROZWOJU

**GMINY CZYŻEW
NA LATA 2009-2020**

Czyżew, 2019 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	2
I. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO.....	3
1. INFORMACJE OGÓLNE.....	3
2. ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA.....	5
3. SYTUACJA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA.....	7
4. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA LUDNOŚCI.....	12
5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACJA.....	14
6. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA.....	18
7. SYTUACJA FINANSOWA GMINY.....	20
8. OPINIE MIESZKAŃCÓW GMINY CZYŻEW W ANKIECIE TESTOWEJ.....	22
8.1 Podsumowanie ankiety.....	25
II. STRATEGIA.....	25
1. INFORMACJE WSTĘPNE.....	25
2. ANALIZA SWOT.....	26
3. ANALIZA PROBLEMÓW ROZWOJU GMINY.....	31
4. PLANOWANIE STRATEGII.....	33
4.1 Ogólne założenia strategii rozwoju.....	33
4.2 Wizja rozwoju gminy Czyżew w okresie 2009-2020.....	33
5. MISJA.....	37
6. PRIORYTETY W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH ROZWOJU SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO.....	37
7. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA.....	38
8. MONITORING I AKTUALIZACJA REALIZACJI STRATEGII.....	47

WSTĘP

Głównym celem opracowania jest nakreślenie kierunków i priorytetów rozwoju gminy Czyżew na lata 2009-2020.

Strategia próbuje odpowiedzieć na trzy podstawowe pytania:

- do czego powinniśmy dążyć w kształtowaniu rozwoju gminy (wizja przyszłości),
- co powinniśmy starać się osiągnąć w perspektywie 10 lat (cele strategiczne),
- w jaki sposób chcemy zrealizować nasze zamierzenie (przedsięwzięcia, sposoby działania).

Wypracowanie podstaw strategii miało charakter uspołeczniony i odbywało się podczas spotkań konsultacyjnych z przedstawicielami społeczności lokalnej, wchodzącymi w skład powołanej przez Wójta gminy społecznej komisji.

Zadanie zostało podzielone na trzy etapy:

- I. Opracowanie diagnozy prospektywnej na podstawie materiałów zebranych z następujących źródeł: dane Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie, wyniki Powszechnego Spisu Rolnego, Raporty o stanie środowiska Województwa Podlaskiego, Strategia Powiatu Wysokomazowieckiego, informacje Urzędu Gminy Czyżew (plan rozwoju lokalnego i program inwestycyjny),
- II. Spotkania konsultacyjno – informacyjne z komisją społeczną poświęcone ustaleniu obszarów problemowych, zidentyfikowaniu barier rozwoju, przeprowadzeniu analizy mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń wynikających z otoczenia, a także określeniu przyszłościowych kierunków rozwoju.
- III. Opracowanie w oparciu o ocenę stanu istniejącego, wnioski ze spotkań z komisją społeczną a także informacje zawarte w ankiecie, dokumentu końcowego „Strategia rozwoju gminy Czyżew”.

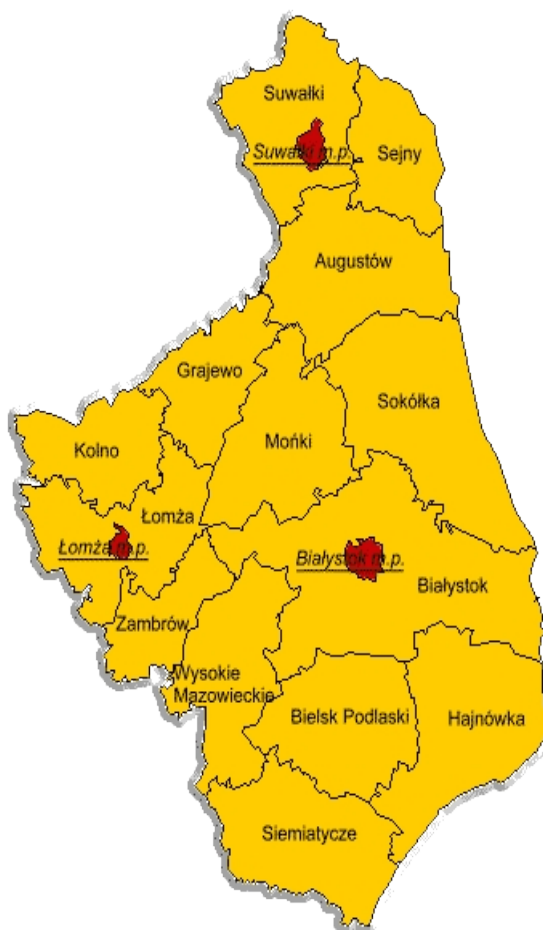
Niniejsza strategia rozwoju gminy Czyżew jest dokumentem otwartym, który wraz ze zmieniającą się rzeczywistością społeczną, gospodarczą i polityczną powinien być modyfikowany i zmieniany o nowe treści, pomysły i sposoby rozwiązywania powstałych problemów, w stopniu zależnym od tempa zachodzących zmian w gminie.

I. OCENA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. INFORMACJE OGÓLNE

W administracyjnym podziale kraju, obowiązującym od 1.01.1999 r. gmina Czyżew położona jest w południowo-zachodniej części województwa podlaskiego na obszarze powiatu ziemskiego wysokomazowieckiego.

Ryc. 1 Województwo podlaskie i powiat ziemski wysokomazowiecki

Wewnętrzną strukturę administracyjną powiatu ziemskiego wysokomazowieckiego tworzy 10 jednostek samorządowych., wśród których znajduje się:

- 1 gmina o statusie miejskim: Wysokie Mazowieckie,
- 3 gminy o statusie miejsko-wiejskim: Ciechanowiec, Czyżew, Szepietowo,
- 6 gmin o statusie wiejskim: Klukowo, Kobylin-Borzymy, Kulesze Kościelne, Nowe Piekuty, Sokoły, Wysokie Mazowieckie.

W układzie przestrzennym obszar gminy graniczy:

- od północy z gminą Wysokie Mazowieckie,
- od wschodu z gminą Szepietowo,
- od południowego wschodu z gminą Klukowo,
- pozostałe granice sąsiadują z województwem mazowieckim a konkretnie z powiatem ziemskim ostrowskim.

W grupie gmin o statusie miejsko-wiejskim gmina Czyżew zajmuje pod względem:

- powierzchni	4 miejsce
- ludności	2 miejsce
- gęstości zaludnienia na 1km ²	1 miejsce (51 osób)
- wydatków budżetowych w zł na 1 mieszkańca	1 miejsce

Całkowita powierzchnia gminy Czyżew wynosi 13.040 ha, co stanowi 12,16% ogólnej powierzchni gmin wiejskich powiatu wysokomazowieckiego ziemskiego. Użytki rolne zajmują 11.669 ha, co stanowi 89,5 % ogólnej powierzchni gminy.

W wewnętrznym podziale administracyjnym gmina Czyżew dzieli się na 54 jednostki sołectkie z 48 miejscowościami. Siedzibą gminy jest Czyżew. Podstawową funkcją gminy jest rolnictwo.

Uwaga: z dniem 1 stycznia 2004 roku nastąpiła zmiana granic pomiędzy województwem podlaskim a województwem mazowieckim poprzez przyłączenie do gminy Czyżew w powiecie wysokomazowieckim, w województwie podlaskim obszarów wsi: Brulino-Piwki, Brulino-Koski i Szulborze-Kozy o łącznej powierzchni 661,76 ha z gminy Nur w powiecie ostrowskim w województwie mazowieckim (zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 września 2001 z późniejszymi zmianami oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 22 lipca 2003 roku).

W związku z powyższym wszelkie porównania statystyczne i analizy dotyczą głównie okresu po przyłączeniu wymienionych miejscowości, czyli lat 2004-2006.

2. ZASOBY I WALORY ŚRODOWISKA

Pod względem geomorfologicznym gmina Czyżew położona jest w całości na obszarze Wysoczyzny Mazowieckiej. Wysoczyzna Wysokomazowiecka wchodzi w skład Niziny Północnopodlaskiej. Położona jest pomiędzy Kotliną Biebrzańską na północnym- zachodzie, doliną górnego biegu Narwi - na północy i wschodzie, a rzekami Bugiem i dolną częścią Nurca - na południu. Ciągnie się od okolicy Zambrowa poprzez Wysokie Mazowieckie i Szepietowo aż do ujścia rzeki Mianki do Nurca. Wysoczyzna Wysokomazowiecka jest częścią Wysoczyzny Podlasko-Białoruskiej i zajmuje obszar o powierzchni ok. 2430 km². Przeważają użytki rolnicze, z dużym licznymi kompleksami leśnymi. Jest to obszar równinny, zbudowany z utworów morenowych, urozmaicony niewysokimi pagórkami żwirowymi (do 172 m n.p.m.) i płytko rozcięty dopływami Bugu (Brok) oraz Narwi (Ślina, Gać).

Zarówno rzeźba powierzchni jak i budowa geologiczna nie stwarzają większych przeszkód dla rozwoju przestrzennego. Wyjątek stanowią obszary obejmujące strefy krawędziowe dolin i rynien subglacjalnych, a także tereny występowania utworów organogenicznych. Piaski, żwiry i głązy moren czołowych, oraz martwego lodu, budują wzgórza w okolicach Michałowa Wielkiego, Rosochatego Kościelnego, Zaręby Skórki, Czyżew-Siedliska i Czyżewa.

Na obszarze gminy Czyżew brak jest udokumentowanych złóż surowców naturalnych. Wytypowano jedynie dwa obszary występowania piasków o znaczeniu lokalnym: złożo „Kaczyn Herbasy” i „Rosochate Kościelne”. Obydwa złoża położone są na terenach leśnych. Spowodowane jest to niekorzystną budową geologiczną obszaru gminy. Cały teren gminy pokrywają gliny moreny dennej, wyściełające wysoczyznę, z nielicznymi ostańcowymi wzgórzami morenowymi i kemowymi.

Sieć rzeczna na terenie gminy stanowi rzeka Brok z dopływami Brok Mały, Penchratka, Kanał Szumowo-Łątownica, Ciek spod Dąbrowy oraz Siennica. Brok przepływający przez teren gminy jest prawobrzeżnym, IV-rzędowym dopływem Bugu, do którego uchodzi na 87,4 km biegu, na terenie województwa mazowieckiego. Długość całkowita rzeki wynosi 72km, a powierzchnia zlewni 819,8 km². Na terenie województwa podlaskiego leży górna część zlewni z odcinkiem rzeki o długości 32,0 km. Ciek charakteryzuje się małym przepływem, jest uregulowany i posiada mało zasobną w wodę zlewnię.

Pierwszy poziom wód podziemnych reprezentowany jest przez wody gruntowe. Zalegają one na głębokości od 1,0 m do 4,0 m, w zależności od lokalnych warunków litologicznych. Najpłycej wody gruntowe występują w obrębie rynien, dolin rzecznych oraz większych zagłębień w obrębie moreny dennej. Zwierciadło tych wód układa się tutaj na poziomie 0 – 1 m pod poziomem terenu.

Ogólnie biorąc warunki gruntowo-wodne, związane z pierwszym poziomem wód podziemnych, są korzystne i nie stwarzają istotnych przeszkód dla rozwoju przestrzennego gminy oraz realizacji związanych z nim inwestycji budowlanych.

Wody podziemne niższych poziomów, związane z podłożem czwartorzędowym, charakteryzują się stosunkowo dużą zasobnością i są głównym źródłem zaopatrzenia ludności w wodę. Gmina posiada dobre warunki hydrogeologiczne z jednorodnymi warstwami wodonośnymi. Do zaopatrzenia ludności w wodę pitną i do celów gospodarczych ujmowana jest woda z plejstocénskiego

poziomu, zalegającego na głębokości 110-126m w Rosochatem Kościelnym i 72-73m w Czyżewie, pod grubą warstwą gliny zwałowej. Woda z tych ujęć, poza zwiększonym stężeniem związków żelaza i manganu, charakteryzuje się dobrą jakością.

Gmina Czyżew zaliczana jest do klimatycznej dzielnicy mazurskiej, o średniej temperaturze rocznej powietrza 6,5 °C z najcieplejszym miesiącem lipcem (17,3 °C i najzimniejszym styczniem – 6,2 °C. W ciągu roku, średnio 65 dni jest mroźnych, 26 dni gorących, 127 dni z przymrozkiem. Lato trwa średnio 85 dni a zima 110 dni.

Głównym czynnikiem klimatycznym warunkującym egzystencję przyrody ożywionej oraz rolnicze wykorzystanie omawianego obszaru, są opady. Gmina Czyżew położona jest w strefie charakteryzującej się niskimi opadami. Średnia roczna suma opadów z wielolecia waha się w granicach 573 mm. Najwięcej opadów obserwuje się w sierpniu (82 mm) a najmniej w lutym (27 mm). Ważne z rolniczego punktu widzenia opady okresu wegetacyjnego kształtują się na poziomie 350-400 mm. Jest to ilość wystarczająca, aby zaspokoić potrzeby wodne roślin uprawnych oraz w pełni wykorzystać urodzajność gleb.

Obszary podmokłe także poprzez swój regulujący wpływ na stosunki wodne umożliwiają efektywniejsze wykorzystanie naturalnej zasobności gleb. Wpływ ten jest szczególnie widoczny w obrębie terenów rolnych, sąsiadujących bezpośrednio z podmokłościami. Zasilanie podsiękowe, jakie tutaj występuje pozwala na utrzymanie roślinności w okresach bardzo suchych. Bardzo ważną funkcją terenów podmokłych jest ich korzystne oddziaływanie na poprawę czystości wód. Pełnią one, wraz ze swoimi zespołami roślinnymi, rolę swoistego filtra, oczyszczającego wody napływające z otaczających pól uprawnych. Tereny podmokłe to również miejsca występowania i egzystencji wielu gatunków roślin i drobnej fauny.

Innym niekorzystnym, z punktu widzenia gospodarki rolnej, zjawiskiem klimatycznym występującym na obszarze gminy są **wiatry**. Brak naturalnych przeszkód w postaci lasów, rzeźby terenu itp. Sprzyja swobodnym ruchom mas powietrza. Silne wiatry pojawiają się często w okresie wiosennym. Brak w tym czasie pokrywy roślinnej powoduje, że towarzyszy im zjawisko erozji eolicznej. W jego wyniku następuje wywiewanie najwartościowszych cząstek i składników glebowych. Przyspieszeniu ulega również proces parowania, prowadząc często do nadmiernego przesuszania gleby. Jest oczywiste, że wpływa to negatywnie na wschody roślin oraz ich dalszą vegetację.

Na terenie gminy przeważają wiatry wschodnie (20,7 %), południowo-zachodnie i południowe (14,5%). Średnia prędkość wiatru wynosi 3,3 m/s.

Podstawowym walorem, decydującym o gospodarczym sposobie wykorzystania przestrzeni przyrodniczej gminy są **gleby**. Ich geneza jest związana z najmłodszymi utworami plejstoceniowymi i holoceniowymi, reprezentowanymi głównie przez piaski gliniaste, gliny zwałowe lekkie oraz osady organogeniczne. Całkowita powierzchnia użytków rolnych gminy Czyżew wynosiła 11.286 ha (wg danych GUS za rok 2006). Gleby Gminy Czyżew odznaczają się dość dobrą jakością. Analizowany obszar odznacza się najwyższym ogólnym wskaźnikiem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w całym powiecie wysokomazowieckim, który wynosi tu 76,1.

Na analizowanym obszarze dominują gleby IV klasy bonitacyjnej, zajmując ponad 64% powierzchni gruntów ornych. Podobna sytuacja przedstawia się przypadku użytków zielonych, gdzie prawie 60% powierzchni użytków stanowią gleby IV klasy bonitacyjnej.

Tab. 1 Klasy bonitacyjne gleb Gminy Czyżew

KLASY BONITACYJNE												
Grunty orne [ha]							Użytki zielone [ha]					
IIIa	IIIb	IVa	IVb	V	VI	VIz	II	III	IV	V	VI	VIz
230	2031	4492	1571	994	81	1	-	36	726	401	73	2

Istotnym składnikiem ekologicznego systemu gminy Czyżew są lasy, mimo iż zajmują one powierzchnię tylko 906,0 ha, co stanowi 7,0 % jej obszaru. Tworzą one dwa kompleksy:

- kompleks leśny na siedlisku boru świeżego na glebach brunatnych, wylugowanych w okolicach wsi Zalesie Stare
- kompleksy leśne na siedliskach boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego świeżego i lasu mieszanego, w pobliżu wsi Dąbrowa Wielka

Lesistość gminy Czyżew jest bardzo niska, w porównaniu z lesistością powiatu wysokomazowieckiego (18,6 %), oraz województwa (29,6 %). Z tego też względu w planie ogólnokrajowym na lata 2001-2020 ujęto zalesienie w powiecie wysokomazowieckim 800 ha gruntów rolnych. W gminie Czyżew w 2006 roku powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia wynosiła 0,6 ha. W całości stanowił ją obszar prywatny. W strukturze własności przeważają lasy prywatne (89,0 %).

Gospodarka produkcyjna w lasach państwowych polega na bilansowaniu przeprowadzonych zrębów odnowieniami, natomiast w lasach prywatnych drewno pozyskuje się na potrzeby budownictwa indywidualnego i na opał. Prowadzeniem gospodarki leśnej, na terenie gminy Czyżew zajmuje się Nadleśnictwo Rudka, natomiast gospodarka w lasach prywatnych należy do kompetencji starosty. Gospodarka leśna, prowadzona jest na podstawie planów urzędziowych lasów.

Wobec niskiego zalesienia gminy Czyżew każdy teren zadrzewiony nabiera dużego znaczenia. Istniejący zabytkowy Park Podworski w Czyżewie, pomimo iż nie posiada zbyt zróżnicowanej roślinności ma szczególne znaczenie dla miejscowej ludności. Teren ten jest ważnym elementem dziedzictwa kulturowego oraz stanowi istotny składnik krajobrazu podnoszący walory estetyczne miejscowości a dodatkowo pełni funkcję społeczną jako miejsce wypoczynku i rekreacji.

Inne obszary pokryte trwałą szatą roślinną to m.in. sady, zajmujące około 0,3 % powierzchni gminy, a także zadrzewienia przyzagrodowe, śródpolne i przydrożne.

Ważną rolę w systemie ekologicznym gminy odgrywają zwłaszcza trzy ostatnie formy trwałej szaty roślinnej. Ich szacunkowa powierzchnia wynosi około 956 ha, licząc dla obszaru całej gminy. Znaczenie wymienionych form zespołów roślinności dla środowiska jest wielorakie. Jednak chyba najważniejsza jest ich funkcja glebochronna. Stosunkowo gęsta sieć, niewielkich powierzchniowo obszarów zadrzewionych tworzy barierę osłabiającą oddziaływanie wiatrów. Dzięki temu możliwe jest wyraźne ograniczenie negatywnego zjawiska erozji eolicznej.

Przedstawione zasoby środowiska przyrodniczego tworzą funkcjonalny układ ekologiczny gminy w systemie powiązań wewnętrznych i zewnętrznych.

Stanowią go głównie obszary dolin rzecznych oraz obniżeń terenowych wypełnionych siecią mniejszych cieków i rowów melioracyjnych pełniących funkcje ciągów ekologicznych. Tworzą one na terenie gminy lokalny system powiązań przyrodniczych w postaci korytarzy ekologicznych.

Utrzymanie tego stanu jest niezbędne ze względu na:

1. prawidłowe funkcjonowanie środowiska przyrodniczego gminy,
2. zapewnienie ciągłości trwania i rozwoju gatunków roślin i zwierząt, występujących na obszarze gminy lub migrujących przez jej terytorium,
3. ochronę walorów środowiska o dużej wartości poznawczej i estetyczno-krajobrazowej,
4. korzystne oddziaływanie na pedosferę a pośrednio na produkcję rolniczą

3. SYTUACJA SPOŁECZNO – DEMOGRAFICZNA

W granicach administracyjnych gminy Czyżew w 2006 roku mieszkało 6630 osób. Z tabeli wynika nieznaczny tendencja spadkowa liczby ludności, zarówno przed dołączeniem w 2004 roku 3 miejscowości jak i także po dołączeniu.

Tab. 3 Ludność według zamieszkania

Wyszczególnienie	L a t a					
	1998	2000	2002	2004	2005	2006
Liczba ludności według faktycznego miejsca zamieszkania	6690	6523	6481	6702	6663	6630

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

Największe ujemne saldo migracji z obszaru gminy odnotowano w roku, 2000 kiedy to wyemigrowało 66 osób.

Migracje ludności

Migracje ludności Czyżew w latach 1998-2006 obrazują dane zawarte w tabeli 4.

Tab. 4 Ludność - migracje

Wyszczególnienie	L a t a					
	1998	2000	2002	2004	2005	2006
Saldo migracji w gminie Czyżew	-27	-66	-26	-4	-34	-14

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

Struktura ludności

W strukturze ludności wg płci na obszarze gminy Czyżew odnotowuje się nieznaczną przewagę mężczyzn nad kobietami. Wskaźnik ten ma także tendencję opadającą. W gminie aktualnie na 100 mężczyzn przypada 99 kobiet.

Tab. 5 Ludność – wskaźnik kobiet do mężczyzn

Wyszczególnienie	L a t a					
	1998	2000	2002	2004	2005	2006
Ilość kobiet na 100 mężczyzn	103	101	100	100	99	99

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

W strukturze ludności wg wieku zamieszkującej gminę Czyżew zauważa się wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym. W stosunku do ogólnej liczby ludności gminy, ta grupa stanowi 58,9 %. Ludzie w wieku przedprodukcyjnym stanowią 23,1 %, a w wieku poprodukcyjnym 18,0 %.

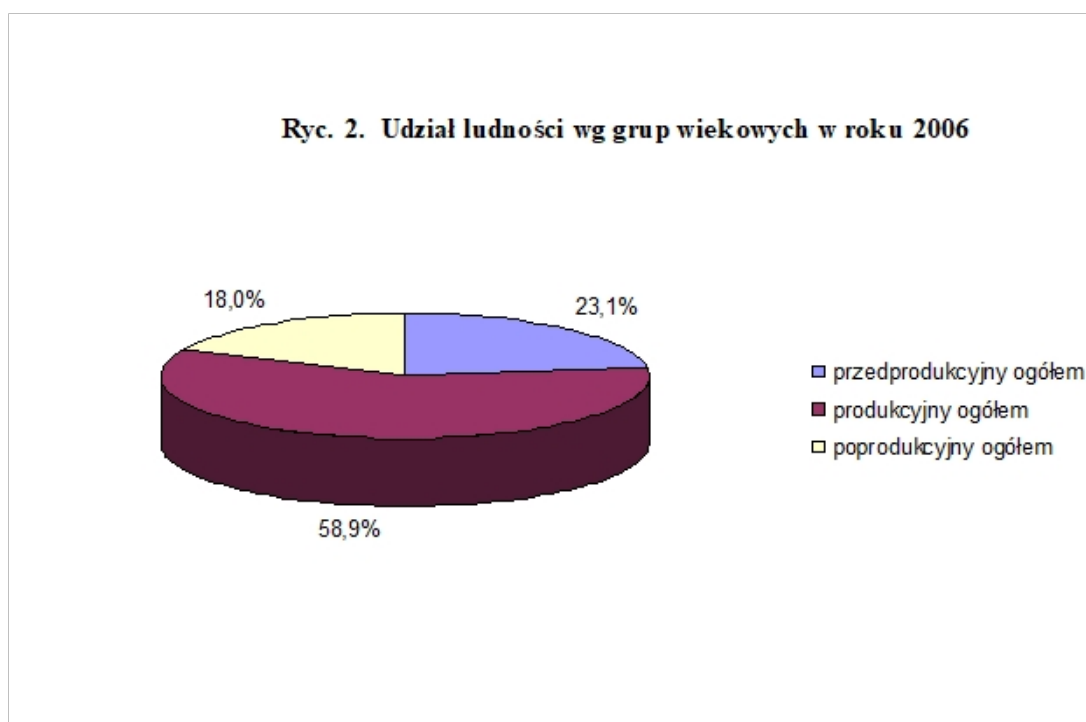
Tab. 6 Struktura wiekowa ludności

wyszczególnienie	1998		2000		2002		2004		2005		2006	
	ilość osób	% ogółu	ilość osób	% ogółu	ilość osób	% ogółu	ilość osób	% ogółu	ilość osób	% ogółu	ilość osób	% ogółu
	Liczba ludności Ogółem	6690	-	6523	-	6468	-	6702	-	6663	-	6630
Ludność w wieku przedprodukcyjnym 12 – 17 lat	1847	27,6	1772	27,2	1671	25,8	1647	24,6	1595	23,9	1531	23,1
Ludność w wieku	3586	53,6	3553	54,5	3620	56,0	3823	57,0	3857	57,9	3905	58,9

produkcyjnym wiek 18-64 lat												
Ludność w wieku poprodukcyjnym 60 lat – kobiety	1257	18,8	1198	18,3	1177	18,2	1232	18,4	1211	18,2	1194	18,0
65 lat - mężczyźni												

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

Analiza struktury ludności wg wieku w gminie w ujęciu wieloletnim wykazuje, że ludność w wieku produkcyjnym ulega niewielkiemu zwiększaniu z 53,6% w 1998 roku do 58,9% w 2006 roku. Jednocześnie w tym samym okresie zmniejszył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym z 27,6% (1847 osób) do 23,1% (1531 osób).

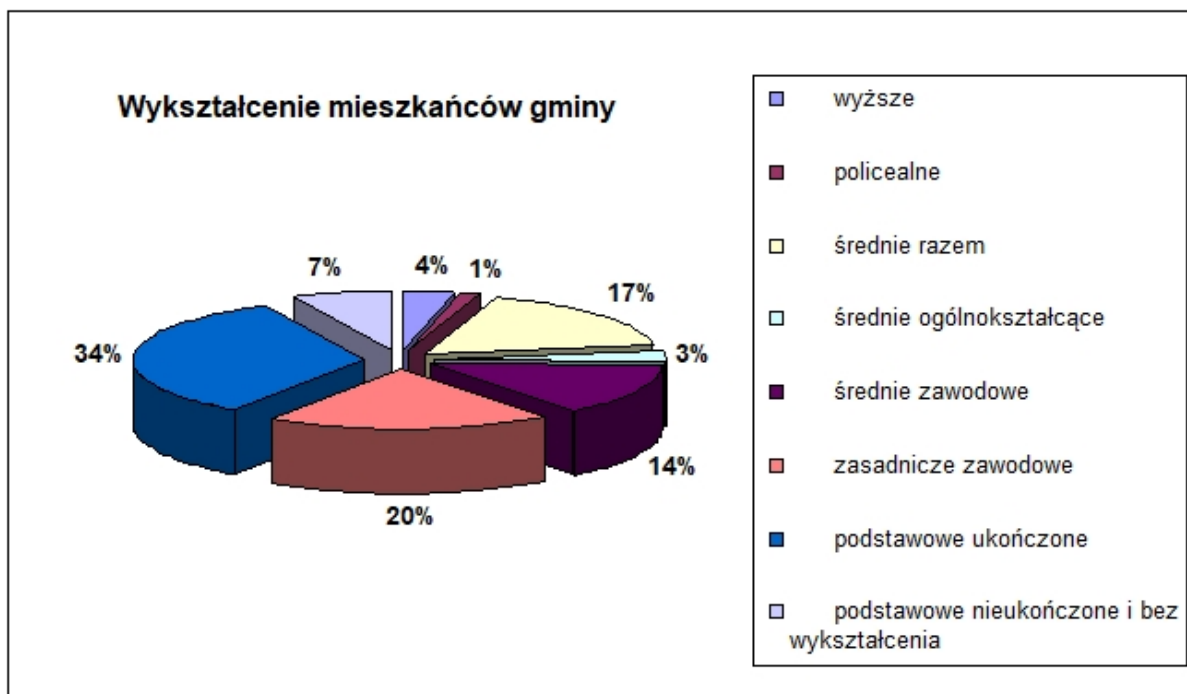
Zestawienie ludności gminy wg grup wiekowych przedstawiają dane zawarte w tabeli 6 oraz na ryc. 2.

Na podstawie uzyskanych wyników prognozy biologicznej przewiduje się, iż do 2013 roku w gminie nastąpi nieznaczne zmniejszenie się liczby ludności ogółem, ale jednocześnie dokonają się zmiany w strukturze wiekowej. Zaznaczy się wzrost udziału ludności w wieku produkcyjnym z 58,9% w 1996 r. do około 65% w 2018 roku.

Poziom wykształcenia

Pod względem wykształcenia ludność gminy odznacza się dużym zróżnicowaniem, co przedstawiają dane zawarte na poniższym wykresie.

Ryc. 3 Wykształcenie mieszkańców gminy

Źródło: GUS

Z danych tych wynika, iż populację gminy cechuje wysoki udział ludności z wykształceniem podstawowym, co jest zjawiskiem niekorzystnym, ale jednocześnie typowym dla obszarów wiejskich. W praktyce przekłada się to na małą aktywność i przedsiębiorczość oraz brak odwagi w podejmowaniu ryzyka w działalności na własny rachunek.

Sytuacja mieszkaniowa

W gminie Czyżew w 2006 roku było 1928 mieszkań o ogólnej powierzchni użytkowej 179626m² i 8519 izbach. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 93,16m². Przeciętna liczba osób przypadająca na jedno mieszkanie wynosiła 3,45. Natomiast liczba osób przypadająca na 1 izbę wynosiła odpowiednio 0,78. Przedstawione wielkości plasują gminę Czyżew w granicach średniej w stosunku do innych gmin wiejskich województwa podlaskiego, a także powiatu wysokomazowieckiego ziemskiego. Zasoby mieszkaniowe oraz liczbę oddanych mieszkań na terenie gminy Czyżew przedstawiają dane zawarte w tabeli 7 i 8.

Tab. 7 Zasoby mieszkaniowe

Wyszczególnienie	L a t a					
	1998	2000	2002	2004	2005	2006
Mieszkania	1880	1889	1759	1926	1924	1928
Izby	7471	7529	7865	8505	8512	8519
Powierzchnia użytkowa w m ²	147881	149331	166525	179190	179343	179626
Przec. liczba osób w 1 mieszk.	3,56	3,53	3,69	3,49	3,47	3,45
Przec. Liczba osób na 1 izbę	0,90	0,88	0,82	0,78	0,78	0,78

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

Tab. 8 Mieszkania oddane do użytkowania

Wyszczególnienie	L a t a
------------------	---------

	1998	2000	2002	2004	2005	2006
Mieszkania oddane do użytku	13	1	3	1	2	1
W tym indywidualne	13	1	3	1	2	1
Izby oddane do użytku	77	3	14	7	11	7
W tym indywidualne	77	3	14	7	11	7
Powierzchnia użytkowa w m ²	1637	49	404	382	266	283
W tym indywidualne	1637	49	404	382	266	283

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

Z zestawienia zasobów mieszkaniowych oddanych do użytku w latach 1998-2006 zauważa się zastój w budownictwie mieszkaniowym na obszarze gminy Czyżew. Jednakże na przełomie lat 2007-2008 odnotowuje się wzrost ilości nowobudowanych domów jednorodzinnych na terenie całej gminy a głównie w miejscowości Czyżew, gdzie zlokalizowane są główne zakłady pracy.

W strukturze własnościowej zasobów mieszkaniowych na obszarze gminy dominuje własność prywatna, istnieją jednak jeszcze mieszkania czynszowe których właścicielem jest gmina.

Zdrowie i opieka społeczna

Poziom usług w zakresie ochrony zdrowia w gminie Czyżew jest dobry. Usługi medyczne szczebla podstawowego dla mieszkańców gminy świadczą trzy niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w miejscowościach Czyżew, Rosochate Kościelne i Dąbrowa Wielka. Poza nimi jest 5 prywatnych gabinetów lekarskich w tym stomatologiczne. Działalność w zakresie zaopatrzenia ludności gminy w leki prowadzą 3 apteki i jeden punkt apteczny.

Poniższa tabela obrazuje ilość świadczonych usług w podziale na lata 1998-2006.

Tab. 9 Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Wyszczególnienie	L a t a					
	1998	2000	2002	2004	2005	2006
Ośrodki zdrowia i przychodnie	3	3	2	1	3	3
Praktyki lekarskie na wsi	-	3	3	5	5	5
Apteki	2	2	3	3	3	3
Punkty apteczne	-	-	-	1	2	1

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

Poziom zdrowotności ludności gminy Czyżew kształtuje się w sposób zróżnicowany w zależności od grupy wiekowej. W grupie dzieci i młodzieży największy odsetek stanowią wady postawy (występuje u 25% dzieci) i infekcje, a u dzieci małych do 1 roku infekcje układu oddechowego i pokarmowego. Ludność w wieku 19-65 lat oraz osoby starsze, najczęściej cierpią na choroby układu krążenia, zwyrodnienia stawów i kręgosłupa, a także choroby płuc, niedokrwienie i cukrzycę.

Powodem takiego stanu rzeczy są najprawdopodobniej zaniedbania społeczne, niska świadomość zdrowotna oraz nieprawidłowe nawyki żywienia.

Edukacja

Na terenie gminy edukację realizują 3 szkoły podstawowe: w Czyżewie, Rosochatem Kościelnym i w Dąbrowie Wielkiej oraz 2 gimnazja: w Czyżewie i Rosochatem Kościelnym. Do szkół podstawowych uczęszcza 540 uczniów, w tym 370 do szkoły podstawowej w Czyżewie. Do Gimnazjum 259 uczniów, w tym 200 do Gimnazjum w Czyżewie.

Funkcjonują również przedszkola zlokalizowane przy szkołach podstawowych, które

obejmują dzieci w wieku 6 lat tzw. „0”. Natomiast w miejscowości Czyżew istnieje gminne przedszkole obejmujące dzieci w wieku 3-6 lat. Jedynym mankamentem jest to, iż przedszkole to ma ograniczoną liczbę miejsc z uwagi na brak możliwości lokalowych a zapotrzebowanie jest dość duże.

W miejscowości Czyżew jest możliwość kształcenia ponadgimnazjalnego w Zespole Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych. Szkoła ta oferuje naukę w Liceum Ogólnokształcącym, Technikum przygotowującym w zawodach: technik informatyk, technik ochrony środowiska, technik technologii żywności, technik organizacji usług gastronomicznych, technik agrobiznesu, technik ekonomista oraz Zasadniczej Szkole Zawodowej. Ponadto szkoła ta daje możliwość kształcenia osób dorosłych w uzupełniającym Liceum Ogólnokształcącym, Technikum Uzupełniającym w specjalizacji technik technologii żywności oraz Szkole Policealnej o specjalności technik informatyk, technik administracji, technik agrobiznesu. Obecnie w tej szkole kształci się 442 uczniów.

Ogólnie można stwierdzić, że gmina posiada dobrą bazę edukacyjną, zabezpieczającą w pełni potrzeby szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego oraz ponadgimnazjalnego. Istniejąca kadra pedagogiczna gwarantuje utrzymanie niezbędnego poziomu w realizacji zadań edukacyjnych wynikających ze zreformowanego systemu oświaty.

Kultura

W dziedzinie kultury funkcjonuje jeden Gminny Ośrodek Kultury w siedzibie gminy Czyżewie. Organizuje on wiele cyklicznych imprez kulturalno-oświatowych, konkursy i przeglądy, spotkania z ciekawymi ludźmi. Prowadzi także zespoły taneczne i muzyczne, działa przy nim Klub Seniora.

Poza nim działalność kulturalna w pozostałych miejscowościach ogranicza się do dyskotek dla młodzieży i sporadycznych spotkań dla dorosłych w wiejskich świetlicach OSP.

Na terenie gminy działa także Biblioteka Publiczna posiadająca księgozbiór liczący prawie 30.000 woluminów. Korzysta z niego około 1000 osób rocznie. Biblioteka posiada czytelnię na 16 stanowisk, wyposażoną w księgozbiór podręczny i komputery z dostępem do internetu.

Turystyka

Gmina nie posiada znaczących zabytków ani walorów przyrodniczo-krajoznawczych. Wymienić jednak wymienić można kilka ciekawych obiektów i miejsc: Czyżew – kościół p.w. św. św. Piotra i Pawła z lat 1869-1874 (wyposażenie z XVIII i XIX w.), cmentarz katolicki założony około 1860 r. z kaplicami i grobowcami z II połowy XIX w., dworzec kolejowy z lat 60-tych XIX w., synagoga z końca XIX w., cmentarz Czyżew-Chrapki – cmentarz wojenny z I wojny światowej, Dąbrowa Wielka – neogotycki kościół p.w. św. Stanisława bp. z lat 1883-1889.

4. AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA LUDNOŚCI

Podstawowym miejscem pracy dla ludności gminy w wieku produkcyjnym jest rolnictwo, a głównie praca w indywidualnych gospodarstwach rolnych. Z danych statystycznych wynika, że średnie zatrudnienie na 100 ha użytków rolnych w gospodarstwie indywidualnym gminy wynosiło 36,9 osoby w wieku produkcyjnym.

Warunkowane jest ono strukturą obszarową gospodarstw rolnych, wyposażeniem w maszyny i narzędzia, kierunkiem produkcji rolnej, a także możliwością podjęcia pracy poza własnym gospodarstwem rolnym.

Na terenie gminy funkcjonuje 1.042 indywidualnych gospodarstw rolnych. Ludność związana z rolnictwem stanowi 57,6 % ogółu ludności w wieku produkcyjnym. Jednakże z liczby 2250 osób pracujących w rolnictwie indywidualnym tylko 1264 to osoby aktywne ekonomicznie (dane wg NSP 2002).

Okolo 28,7% ludności w wieku produkcyjnym pracuje w działach gospodarki. Liczba podmiotów gospodarczych i związane z nimi miejsca pracy, a także operatywność i mobilność tej grupy ludzi to istotne czynniki sprawcze rozwoju gminy.

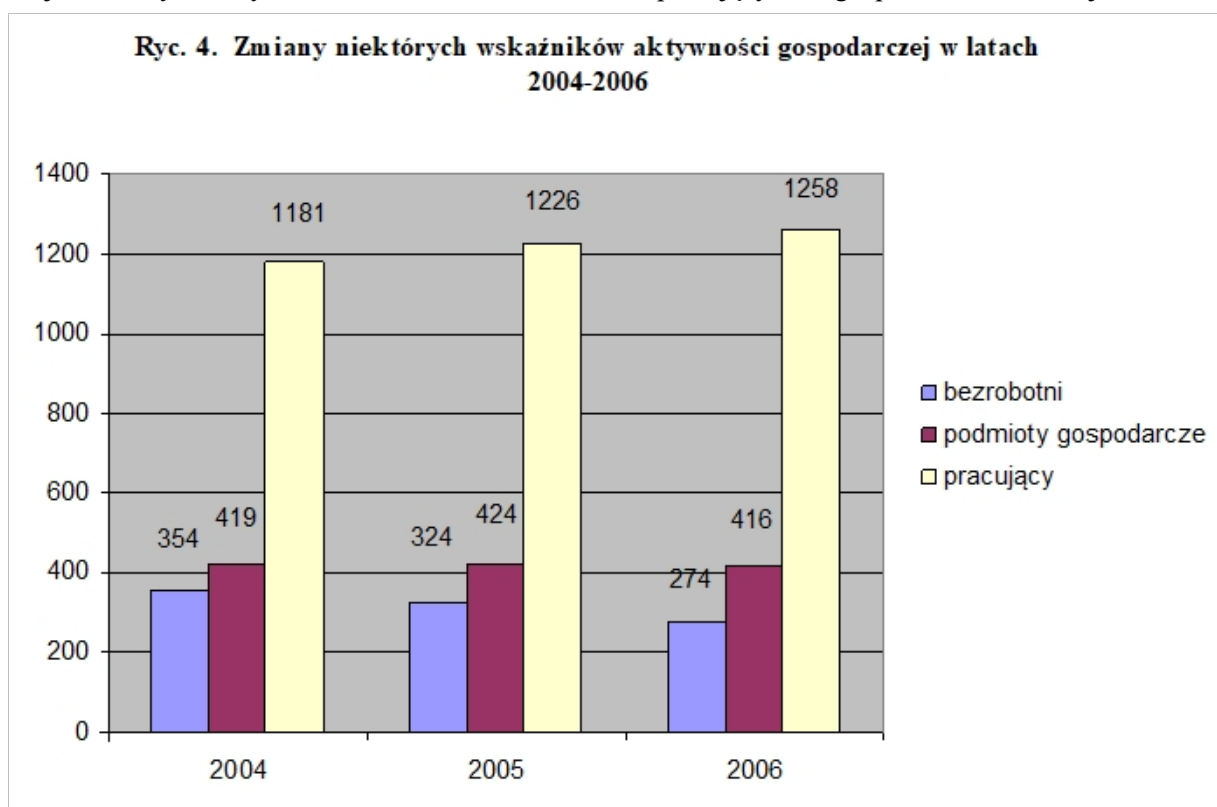
Problematykę tą w sposób uproszczony ilustrują dane zawarte w tabeli 10 oraz na ryc. 4.

Tab. 10 Rynek pracy wg własności

Wyszczególnienie	L a t a					
	1998	2000	2002	2004	2005	2006
sektor publiczny	bd	208	219	bd	bd	bd
sektor prywatny	bd	916	934	bd	bd	bd
Razem	bd	1124	1153	1181	1226	1258
Bezrobotni	bd	bd	bd	354	324	274

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

Do podstawowych wskaźników służących analizie sytuacji i aktywności ekonomicznej gminy należy liczba bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy, liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON oraz liczba osób pracujących w gospodarce narodowej.

W roku 2006 w gminie Czyżew było 416 podmiotów gospodarczych, ich liczba od roku 1998 (314 podmiotów) dość znacznie wzrosła. W badanym okresie 3 lat dynamika wzrostu liczby podmiotów ustabilizowała się a nawet wykazuje niewielkie tendencje spadkowe. Spośród ogólnej liczby zarejestrowanych jednostek gospodarczych 43,7 % stanowią firmy handlowe i naprawcze a 18,9 % małe zakłady przemysłowe i firmy budowlane będące własnością osób fizycznych.

Tab. 11 Liczba podmiotów wg wybranych sekcji EKD

Wyszczególnienie	L a t a					
	1998	2000	2002	2004	2005	2006
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo	8	12	23	21	19	20
produkcja i zaopatr. w energię	37	35	39	36	34	33
dostawa wody, odpady,	6	7	4	3	2	1

rekultywacja						
Budownictwo	41	42	48	44	43	45
handel i naprawy	117	140	139	140	138	129
transport i gosp. magazynowa	7	6	5	4	4	5
zakwaterowanie i gastronomia	35	47	49	50	49	48
informacja i komunikacja	6	10	12	12	9	7
finanse i ubezpieczenia	11	16	29	32	49	52
obsługa nieruchomości	9	9	9	9	9	9

Źródło: dane GUS www.stat.gov.pl

Liczba bezrobotnych w roku 2006 wyniosła 274 osoby, co stanowi 7,0 %. Widać tu wyraźny spadek bezrobocia w gminie w porównaniu do badanego okresu 3 lat i stanowi jeden z najniższych wskaźników powiatu wysokomazowieckiego. Wspomnieć należy, że powiat wysokomazowiecki ma najniższy wskaźnik bezrobocia (9,2 %) spośród 6 powiatów podregionu łomżyńskiego.

5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I KOMUNIKACJA

Gospodarka wodna

Poziom wyposażenia w media infrastruktury technicznej jest jednym z ważniejszych wyznaczników wszystkich dziedzin gospodarki gminy.

W gminie Czyżew w 2006 roku długość głównej sieci wodociągowej wynosiła 137,5 km, co w przeliczeniu na 1 km² daje wskaźnik 1,06 km. Od głównej sieci wodociągowej wykonano 1670 połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych.

Główne trasy sieci wodociągowej przebiegają wzdłuż dróg komunikacyjnych. Ogólnie stan sieci wodociągowej jest w różnym stanie technicznym w zależności od okresu realizacji.

W gminie funkcjonują publiczne urządzenia zaopatrzenia w wodę (patrz Tab. 12).

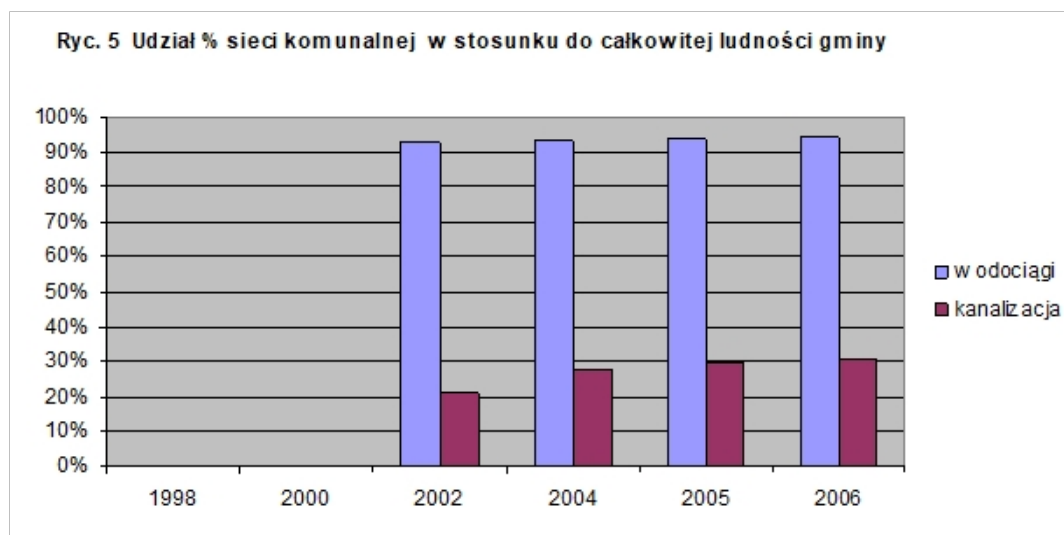
Tab. 12 Ujęcia wody podziemnej komunalne i inne o znaczeniu gospodarczym

Rodzaje ujęć	Liczba [szt.]	Lokalizacja	Zasoby eksploatacyjne [m ³ /godz.]	Pobór wody [m ³ /dobę]
komunalne – gminne	2	Czyżew	244	1780
	2	Rosochate Kościelne		
przemysłowe, zakładowe	2	Farm Food S.A. w Warszawie Zakłady Mięsne w Czyżewie	60	500
nie zaewidencjonowane	1	GS Czyżew	10	35

Źródło: Ankieta wypełniona przez Urząd Gminy w Czyżewie-Osadzie

Wymienione 7 istniejących ujęć w zupełności pokrywa zapotrzebowanie na wodę. Ich łączne zasoby eksploatacyjne wynoszą 314 m³/godz i zabezpieczają pobór wody 2.315 m³/dobę.

Z sieci wodociągowej w roku 2006 korzystało 6236 osób, co stanowi 94 % całkowitej liczby mieszkańców gminy.

Gospodarka ściekowa

Długość czynnej sieci kanalizacyjnej gminy Czyżew wynosiła 15,8 km. Od głównej sieci wykonano w 530 połączeń do budynków mieszkalnych. Systemem sieci kanalizacyjnej objęte jest około 70% mieszkańców miejscowości Czyżew. Mimo tego podstawowym systemem odprowadzania ścieków z gospodarstw domowych na terenie gminy jest gromadzenie ich w szambach. Często zdarza się, że szamba są nieszczelne i ścieki dostają się do gleby stwarzając tym samym zagrożenie dla środowiska.

Mieszkańcy gminy wytwarzają rocznie 60 tys. m³ ścieków (wg danych z roku 2006). Z sieci kanalizacyjnej w roku 2006 korzystało 2045 mieszkańców gminy. Stanowi to 30,8 % całkowitej liczby mieszkańców.

Gmina posiada oczyszczalnię komunalną i jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna ze złożem biologicznym i osadem czynnym o przepustowości 516 m³/dobę. Według danych z 2008 r. (dane statystyczne z UG) oczyszczono ok. 97 tys. m³ ścieków bytowo-gospodarczych i w tym ok. 10 tys. m³ ścieków przemysłowych pochodzących z Zakładu Mięsnego „NETTER” w Czyżewie.

Według danych statystycznych obecnie oczyszczalnia obsługuje ok. 2216 mieszkańców miejscowości Czyżewa podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Istniejąca Oczyszczalnia posiada punkt zlewny dzięki czemu ludność z terenu całej gminy Czyżew może dostarczać ścieki bytowe własnym wozem asenizacyjnym. Rocznie, powstaje tu około 22 Mg osadów ściekowych, które wykorzystywane są rolniczo na gruncie należącym do gminy Czyżew.

Na terenie gminy zlokalizowane jest jeszcze jedna oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z osadem czynnym, należąca do przedsiębiorstwa “FARM FOOD” S.A. w Warszawie Zakłady Mięsne w Czyżewie, o przepustowości 1050 m³/d.

Ścieki pochodzące z oczyszczalni występujących na terenie Gminy Czyżew, po oczyszczeniu biologicznym trafiają do wód powierzchniowych lub do ziemi, co jest zgodne z posiadanym pozwoleniem wodnoprawnym. Każda z oczyszczalni prowadzi indywidualne badania ścieków surowych, ścieków oczyszczonych oraz badania osadów ściekowych aby zapobiec zanieczyszczeniu środowiska.

Gospodarka ciepła

Zaopatrzenie mieszkańców gminy w ciepło oparte jest na indywidualnych źródłach ciepła i kotłowniach zakładowych. Urządzenia te opalane głównie węglem emitują do atmosfery SO₂, NO₂, i CO₂ w ilościach, które dla pojedynczego źródła ciepła wydają się małe, ale są bardzo uciążliwe ze

względu na bezpośredniość oddziaływania. Na analizowanym obszarze budynki ogrzewane są węglem (97,3%), olejem (2,6%) i gazem (0,1%).

Gospodarka odpadami stałymi (komunalnymi)

Wzrost produkcji i gromadzenie odpadów stałych (komunalnych) na obszarach wiejskich stwarza pilną potrzebę ich właściwego składowania i unieszkodliwiania. Na terenie gminy Czyżew, w związku z jej rolniczym charakterem, powstają głównie odpady komunalne, których ilość szacowana jest na 2250 m³/rok. Ponadto, znajdują się tu dwa zakłady mięsne, które posiadają rozwiązana gospodarkę odpadami.

Na analizowanym obszarze, w miejscowości Czyżew-Siedliska, zlokalizowane jest gminne składowisko odpadów, które obsługiwało wyłącznie omawianą gminę. Składowisko nie spełnia wymagań nowej ustawy o odpadach z uwagi na to iż jego konstrukcja nie gwarantuje ochrony wód podziemnych (bez uszczelnienia podłoża) i dlatego też zostało zamknięte z dniem 31 grudnia 2008 r. i poddane rekultywacji.

Od 2006 roku zbiórkę odpadów komunalnych z gospodarstw domowych z terenu gminy Czyżew, prowadzi Przedsiębiorstwo Komunalne z Zambrowa, które eksploatuje wysypisko w Czerwonym Borze. Systematyczną zbiórką odpadów komunalnych objęte jest ok. 85 % gospodarstw domowych z terenu gminy. Z uwagi na to iż charakter gminy jest typowo rolniczy z przewagą zabudowy zagrodowej, część odpadów pochodzenia organicznego zagospodarowywana jest we własnym zakresie.

Największy problem stanowi segregacja odpadów. Obecnie odpady komunalne segregowane są w znikomym stopniu, powodem tego może być zbyt mała świadomość mieszkańców bądź niechęć do wykonywania dodatkowych obowiązków. W związku z powyższym należy dążyć do zwiększenia świadomości mieszkańców odnośnie segregacji odpadów, poczynając od najmłodszego pokolenia aby dbałość o środowisko było jednym z priorytetów.

Zaopatrzenie w gaz ziemny

Gmina Czyżew nie jest jeszcze zgazyfikowana. Istniejący system gazociągów wysokiego ciśnienia na terenie województwa podlaskiego nie pozwalał na bezpośrednie zaopatrzenie gminy w gaz przewodowy. Obecnie jednak prowadzone są prace projektowe mające na celu podłączenie miejscowości Czyżew do sieci gazowej.

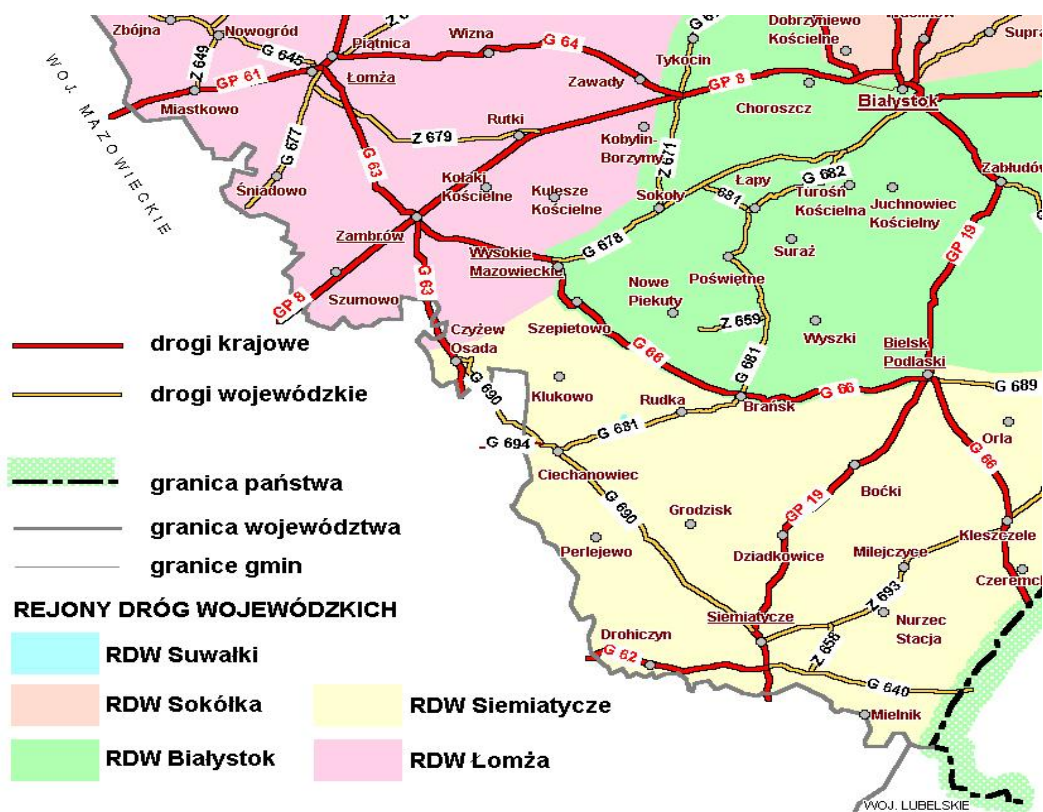
Gospodarka energetyczna

Zaopatrzenie obiektów w energię elektryczną wynosi 100 %. Niezbędny jest jednak remont i modernizacja części istniejących urządzeń elektroenergetycznych.

Transport kolejowy i drogowy

Przez południową część gminy przebiega linia kolejowa Warszawa-Białystok a także:

- 6,46 km drogi krajowej nr 63 Łomża – Zambrów – Siedlce,
- 5,0 km drogi wojewódzkiej nr 690 Siemiatycze – Ciechanowiec – Czyżew
- 62,8 km dróg powiatowych, w tym 42,5 km to drogi utwardzone,
- 61 km dróg gminnych, w tym 39,6 km to drogi utwardzone.

Ryc. 6. Rejony dróg wojewódzkich w podlaskim

Na terenie gminy nie występują samodzielne trasy przeznaczone wyłącznie dla ruchu rowerów, tzw. ścieżki rowerowe. Ruch rowerowy odbywa się po drogach publicznych na ogólnie przyjętych zasadach określonych w Kodeksie Drogowym. W przypadku wyznaczenia szlaków komunikacji turystycznej należy poddać analizie potrzebę budowy oddzielonych ścieżek. Decydującym czynnikiem powinno być natężenie ruchu na drogach i wiążące się z tym utrudnienia i niebezpieczeństwa dla ruchu rowerowego.

Elementy zaplecza technicznego motoryzacji

Elementy zaplecza technicznego motoryzacji gminy Czyżew rozpatrywano w zakresie stacji paliw, stacji obsługi pojazdów, parkingów.

Stacje paliw

Na terenie gminy Czyżew funkcjonują dwie stacje paliw, przy czym tylko jedna z nich posiada pełny asortyment paliw, druga zaś ukierunkowana jest jedynie na sprzedaż gazu.

Stacje obsługi pojazdów

Na terenie gminy Czyżew funkcjonują warsztaty napraw samochodowych, wulkanizacje oraz myjnie samochodowe, o dość dobrym stopniu unowocześnienia i wyposażenia w sprzęt techniczny. Występuje również stacja obsługi pojazdów która wyposażona jest w profesjonalny sprzęt diagnostyczny.

Zespoły parkingowe

Na terenie gminy Czyżew występują zespoły parkingowe umożliwiające parkowanie większej liczby pojazdów. Jeden z nich zlokalizowany jest przy Urzędzie Gminy Czyżew drugi zaś w centrum miejscowości Czyżew gdzie zlokalizowanych jest szereg usług handlowych i innych. Dodatkowo

duże parkingi posiadają zakłady przemysłowe np. Sokołów S.A Zakłady Mięsne Farm Food Oddział w Czyżewie.

Komunikacja zbiorowa

Środkami komunikacji zbiorowej na terenie gminy Czyżew jest kolej oraz komunikacja autobusowa.

Komunikacja autobusowa

Na terenie gminy Czyżew zorganizowany jest przewóz pasażerski wykonywany przez Państwową Komunikację Samochodową. Linie autobusowe obsługujące teren gminy zbiegają się w Czyżewie, gdzie zlokalizowane są dwa przystanki.

Jeden z głównych przystanków znajduje się na przy stacji PKP w miejscowości Czyżew-Stacja, gdzie odjazdy i przyjazdy autobusów współgrają z odjazdami i przyjazdami pociągów, dzięki temu pasażerowie mają szansę skorzystania z dwóch środków lokomocji aby dotrzeć do celu podróży

W poszczególnych wsiach na trasie kursowania autobusów zlokalizowane są przystanki i wiaty przystankowe. Wszystkie obiekty stanowią własność gminy.

Komunikacja kolejowa

Przez teren Czyżew przebiega trasa linii kolejowej normalnotorowej Warszawa – Białystok. Jest to linia I-rzędna, dwutorowa, zelektryfikowana.

Przy trasie linii kolejowej w Czyżew-Stacja zlokalizowana jest stacja techniczna z bocznicą kolejową z urządzeniami do załadunku i wyładunku towarów. Jest tam również dworzec pasażerski.

Na terenie gminy w miejscach skrzyżowań linii kolejowej z drogami kołowymi znajdują się dwa przejazdy (obydwa kategorii A – przejazd użytku publicznego z rogatkami).

Jeden na drodze krajowej nr 63 Łomża – Zambrów – Siedlce, drugi na drodze wojewódzkiej nr 690 Siemiatycze – Ciechanowiec – Czyżew.

Transport towarowy

Na terenie gminy transport towarów odbywa się przy użyciu kolei oraz pojazdów samochodowych. Transport drogowy po drogach kołowych odbywa się głównie przy użyciu prywatnego sprzętu przewozowego. Brak zorganizowanego – wyposażonego w większą ilość pojazdów, przewoźnika świadczącego usługi transportowe.

Rodzaj przewozów towarowych to głównie płody rolne, materiały budowlane oraz środki służące do produkcji rolno-towarowej. Posiadacze środków transportowych świadczą usługi przewozowe zgłaszającym te potrzeby osobom fizycznym i firmom z terenu gminy i spoza gminy.

6. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

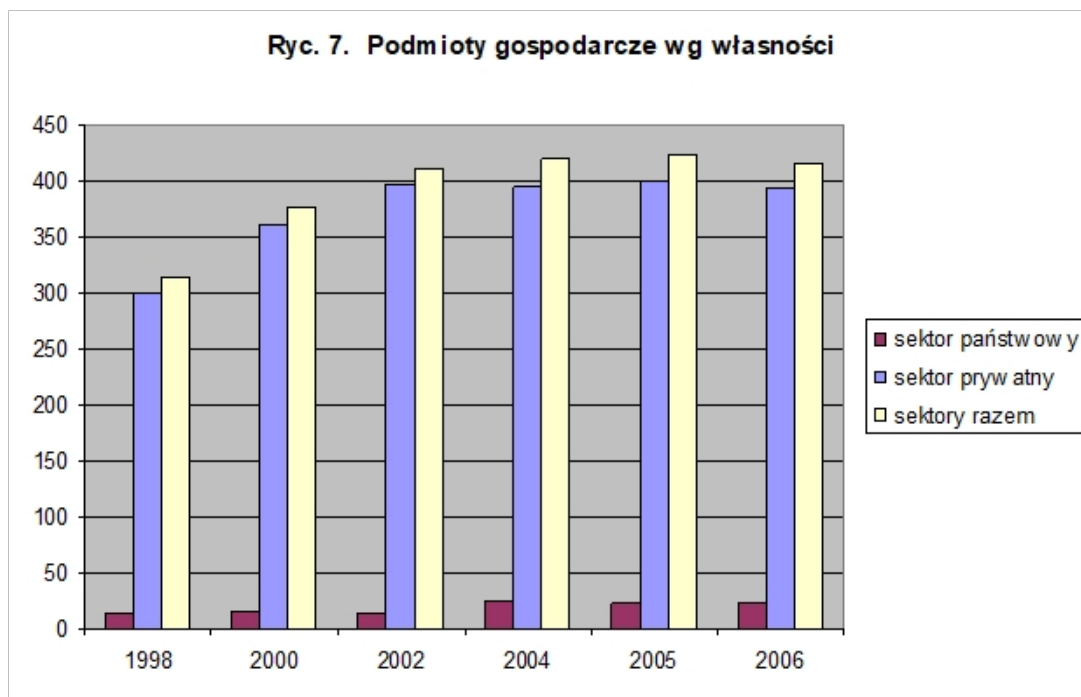
Pod względem gospodarczym gminy wiejskie województwa podlaskiego, jak i powiatu wysokomazowieckiego ziemskiego cechuje produkcja rolna oraz indywidualna i publiczna działalność gospodarcza.

Na terenie gminy Czyżew według systemu REGON w 1998 roku zarejestrowanych były 314 podmiotów gospodarczych, z tego aż 300 podmioty sektora prywatnego.

W 2002 roku na terenie gminy działało już 411 podmiotów gospodarczych.

Na przestrzeni lat 1998-2002 dynamika rozwoju przedsiębiorczości w gminie wynosiła 130,9 %, a wzrost liczby podmiotów wyniósł 97.

Ryc. 7. Podmioty gospodarcze wg własności

W następnych latach jednak dynamika znacznie spadła, i tak w latach 2002-2005 wyniosła ona tylko 103,2% i przyrost 13 podmiotów, natomiast w ostatnim roku badanego okresu 2005-2006 nastąpił już spadek, czyli dynamika 98,1% i 8 podmiotów mniej.

W strukturze branżowej podmiotów gospodarczych działających w gminie najliczniejszą grupę stanowią podmioty prowadzące działalność handlową i naprawy. Jest ich 130 co stanowi 31,3%. Pozostałe branże działających podmiotów gospodarczych w gminie układały się w kolejności:

- finanse i ubezpieczenia – 52 podmioty
- zakwaterowanie i usługi gastronomiczne – 48 podmiotów
- budownictwo – 45 podmiotów
- wytwarzanie i zaopatrywanie w energię – 33 podmioty
- administracja publiczna – 26 podmiotów
- usługi administracyjne i działalność wspierająca – 20 podmiotów
- rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo – 20 podmiotów
- pozostałe branże (min. transport, nieruchomości, informatyka) – 42 podmioty

Istniejące podmioty gospodarcze zatrudniały 1258 osób. W porównaniu z rokiem 2002 dynamika zatrudnienia wynosiła 109,1%. Należy podkreślić, że większość podmiotów zatrudnia nie więcej niż 5 osób. Istotne znaczenie dla zabezpieczenia różnorodnych potrzeb mieszkańców mają także funkcjonujące usługi administracyjne, bankowe, pocztowe i telekomunikacyjne, itp.

Rolnictwo na terenie gminy Czyżew stanowi wiodącą funkcję. Głównym czynnikiem warunkującym jego rozwój są gleby, kształtujące kierunki produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz jej jakość i ilość.

Dzięki występowaniu urodzajnych gleb na obszarze gminy, wartość produkcji towarowej na tle innych gmin wiejskich powiatu wysokomazowieckiego ziemskiego, jest wysoka i plasuje ją w pierwszej trójce w każdej kategorii (według danych ze Spisu Rolnego w 2002 roku)

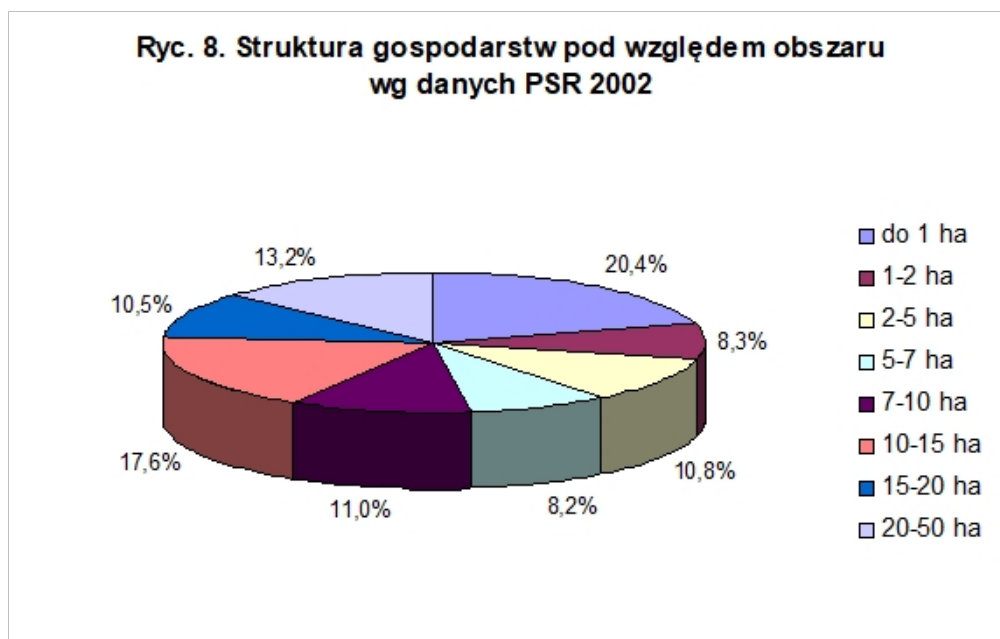
Struktura władania ziemią wg własności wykazuje dominację sektora prywatnego. Do rolników indywidualnych należy 100% powierzchni użytków rolnych (wg danych Powszechnego Spisu Rolnego 2002).

Działalność produkcyjna prowadzona jest przez 1045 indywidualnych gospodarstw rolnych.

Średnia wielkość indywidualnego gospodarstwa rolnego wynosi 10,14 ha użytków rolnych. Struktura obszarowa indywidualnych gospodarstw rolnych w gminie jest zróżnicowana i średnio korzystna..

Około 41 % ogólnej liczby gospodarstw w gminie posiada powierzchnię powyżej 10 ha. Stanowią one najsilniejszą grupę rozwojową zdolną do funkcjonowania w warunkach gospodarki rynkowej.

Generalnie na terenie gminy dominują jednak gospodarstwa o powierzchni do 10 ha. Bardzo duży udział w tym mają gospodarstwa najmniejsze, czyli do 1 ha łącznie (aż 20,4%)

W strukturze zasiewów na terenie gminy dominuje uprawa zbóż, roślin pastewnych i przemysłowych. Największy udział procentowy w powierzchni zasiewów mają mieszanki zbożowe jare (28,4 %), pszenica jara (15,1 %) i buraki cukrowe (8,8 %).

Brak ukierunkowania na specjalizację produkcji roślinnej jest wynikiem braku stabilnej polityki rolnej państwa oraz słabo rozwiniętego przemysłu rolno-spożywczego, chłodniczego i przechowalniczego.

Jeśli chodzi o pogłowie zwierząt hodowlanych to w gminie było 9.254 sztuk bydła i 10.780 sztuk trzody chlewnej (wg Powszechnego Spisu Rolnego 2002)

7. SYTUACJA FINANSOWA GMINY

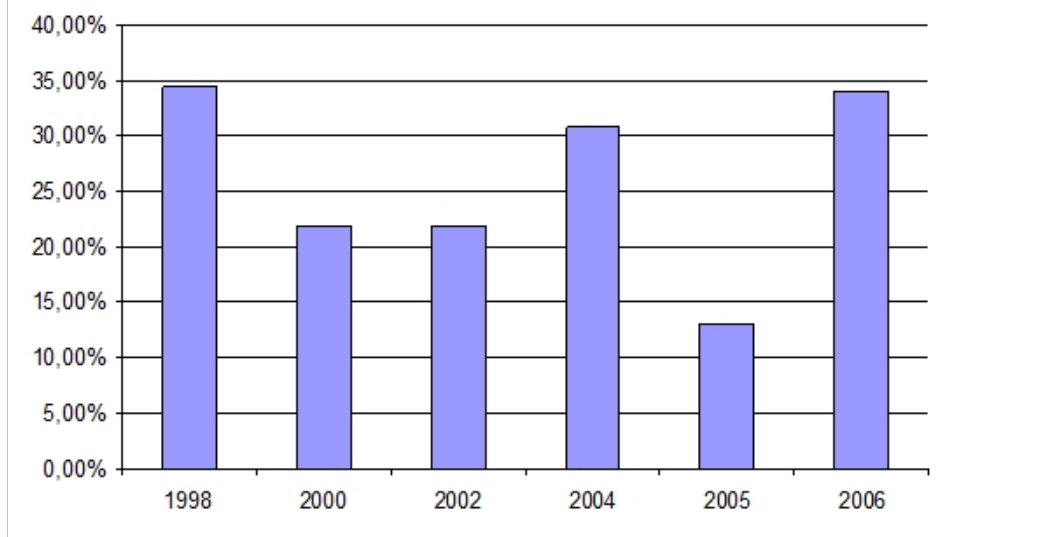
Gospodarka zasobami finansowymi gminy jest jednym z najważniejszych czynników mających wpływ na tempo rozwoju gminy, poziom życia jej mieszkańców, odzwierciedla efektywność zarządzania gminą. Od wielkości środków finansowych zależy jakość wykonanych przez władze gminy zadań w zakresie zabezpieczenia podstawowych potrzeb społeczności lokalnej.

W zakresie wydatków budżetowych w 2006 r. największą pozycję zajmowały wydatki na oświatę i wychowanie, które wyniosły 33,3 % wydatków gminy ogółem. Jest to skutek przejścia szkół podstawowych i gimnazjów przez samorządy gmin od 1996 roku.

Drugą pozycję, co do wielkości wydatków zajmowały gospodarka komunalna i ochrona środowiska, na którą przeznaczono około 25,8 % budżetu.

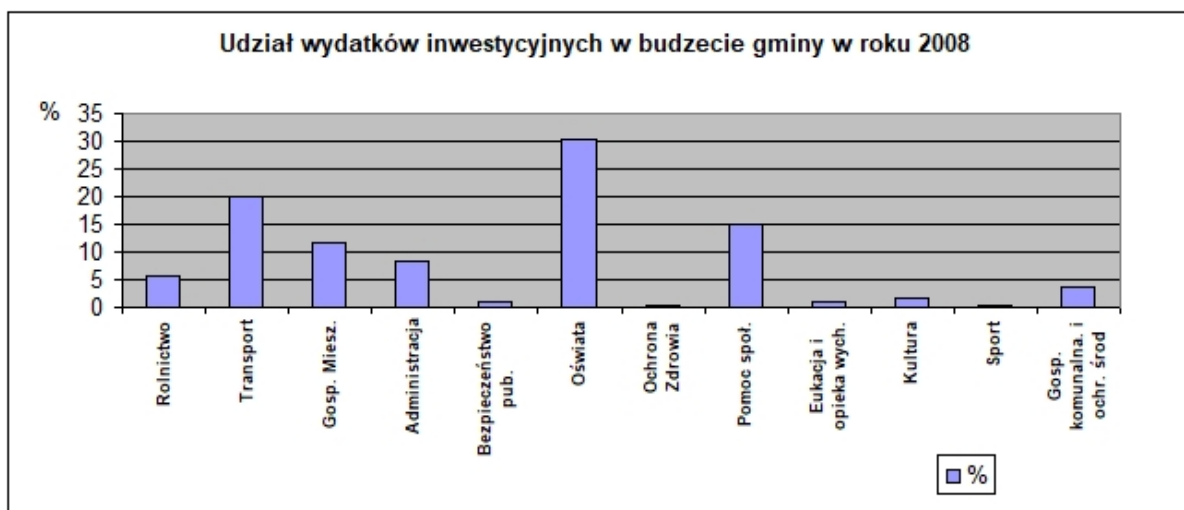
Niepokojącym zjawiskiem był fakt przeznaczania mniejszych środków finansowych na inwestycje, w tym infrastrukturę techniczną i drogi. Szczególnie przebudowy i modernizacji wymagały drogi gminne w zakresie utwardzenia nawierzchni oraz poprawy parametrów technicznych.

Ryc. 9. Udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w budżecie gminy w latach 1998-2006

Ogólnie poziom wydatków inwestycyjnych gminy na przełomie lat 2006-2008 wykazuje tendencję wzrostową. Jest to zjawisko pozytywne i wpływa na poprawę warunków bytowych mieszkańców gminy.

Poniżej przedstawiono procentowy udział wydatków z budżetu gminy na poszczególne działy inwestycyjne

W 2008 r. zwiększony, w stosunku do lat ubiegłych, wkład finansowy przyczyniający się do rozwoju gminy w dziedzinie inwestycji, dotyczy przede wszystkim infrastruktury drogowej i wynosił 3 305 607,85 zł co stanowiło ok. 20 % całego budżetu. Realizacja inwestycji pozwoliła na przebudowę i modernizację dróg gminnych i ulic.

Pozostałe wydatki inwestycyjne dotyczyły min. przebudowy i remontu budynków celu publicznego np. Gminny Ośrodek Zdrowia w Czyżewie, którego funkcjonowanie ma duże znaczenie dla społeczności gminnej.

Najwięcej środków finansowych w 2008 r., podobnie jak w latach ubiegłych, przeznaczonych zostało na oświatę i wychowanie co stanowiło 30.30% budżetu gminy.

Realizacja planowanych inwestycji w latach 2008-2015, które mają przyczynić się i

przyspieszyć wzrost gospodarczy gminy, zależeć będzie od możliwości pozyskania zewnętrznych środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań nakreślonych w strategii rozwoju gminy Czyżew.

8. OPINIE MIESZKAŃCÓW GMINY CZYŻEW W ANKIECIE TESTOWEJ

Celem ankiety było lepsze rozpoznanie oceny sytuacji społeczno-ekonomicznej gminy, poziomu życia jej mieszkańców, a także zmian zachodzących w otoczeniu, którym towarzyszy transformacja systemowa i nowy podział administracyjny kraju.

Jednocześnie ankieta miała charakter oceny działań podejmowanych przez samorząd gminy, co do ich słuszności i trafności oraz zgodności z oczekiwaniami społeczności lokalnej.

Starano się, aby pytania zawarte w ankiecie dotyczyły możliwie szerokiego wachlarza ocen i propozycji działań w dalszym rozwoju społeczno-gospodarczym gminy Czyżew.

W ankiecie testowej, która był anonimowa, poproszono respondentów o odpowiedzi na 10 pytań następującej treści:

1. Jakie Pani/Pana zdaniem powinny być kierunki rozwoju gminy?
2. Jakie Pana/Pani zdaniem są główne problemy mieszkańców gminy?
3. Które z obszarów z zakresu infrastruktury uważa Pani/Pan za problematyczne?
4. Jak Pani/Pan ocenia standard życia na terenie gminy?
5. Które z problemów środowiskowych uważa Pani/Pan za najistotniejsze dla gminy?
6. Które z inwestycji powinny być Pani/Pana zdaniem zrealizowane w pierwszej kolejności?
7. Czy jest Pani/Pan zadowolony, że mieszka w tej a nie innej gminie?
8. Jak ocenia Pani/Pan poziom życia swój lub swojej rodziny?
9. Jak ocenia Pani/Pan działalność władz samorządowych gminy?
10. Proszę wskazać najważniejsze atuty (mocne strony) i słabości gminy.

Większość pytań w ankiecie miała charakter tzw. testu wyboru kolejności wskazanych działań pod kątem ich ważności, 3 pytania polegały tylko na zaznaczeniu jednej z 3 możliwości i w jednym pytaniu 6 należało udzielić własnej odpowiedzi i wskazać także ich kolejność, co ważności.

Ostatnie pytanie polegało na wybraniu z listy 5 atutów i 5 słabości oraz określenie ich stopnia ważności.

Wyniki ankiety.

1. **Jakie Pani/Pana zdaniem powinny być kierunki rozwoju gminy?**
 - a) wzrost liczby małych i średnich przedsiębiorstw handlowo-usługowych
 - b) wzrost liczby dużych przedsiębiorstw przemysłowych
 - c) rozwój rolnictwa i przetwórstwa płodów rolnych
 - d) rozwój turystyki
 - e) rozwój agroturystyki
 - f) rozwój leśnictwa i przetwórstwa drewna (w tym meblarstwa)
 - g) inne (jakie?)

W pierwszym pytaniu zadaniem respondentów było oznaczenie kolejności ważności 1 do 6 wytypowanych kierunków rozwoju gminy. Należało wpisać przy każdym cyfrę z przedziału 1-6, przy czym cyfra 1 oznaczała najważniejszy kierunek.

W ankiecie zdecydowanie za najważniejszy uznano podpunkt a) wzrost liczby małych i średnich przedsiębiorstw handlowo-usługowych - 70%, następnie c) rozwój rolnictwa i przetwórstwa płodów rolnych i b) wzrost liczby dużych przedsiębiorstw przemysłowych

2. Które z obszarów z zakresu infrastruktury uważa Pani/Pan za problematyczne?

- a) komunikacja autobusowa
- b) komunikacja kolejowa
- c) drogi
- d) chodniki
- e) telefonizacja
- f) wodociągi
- g) kanalizacja
- h) sieć energetyczna
- i) inne (jakie?)

Drugie pytanie zawierało również 8 możliwości, a dotyczyły one obszaru infrastruktury, która z nich stanowi największy problem w gminie.

Tu na pierwszym miejscu wytypowano podpunkt c) drogi, na drugim podpunkt d) chodniki i na trzecim g) kanalizacja.

3. Jak Pani/Pan ocenia standard życia na terenie gminy?

- a) dostęp i jakość usług zdrowotnych
- b) dostęp i jakość usług socjalnych
- c) dostęp i poziom edukacji
- d) wielkość i jakość oferty kulturalnej
- e) stan i wielkość terenów zielonych
- f) możliwości rekreacji i wypoczynku
- g) jakość usług komunalnych
- h) praca administracji publicznej gminnej
- i) inne (jakie?)

W trzecim punkcie ankiety respondenci mieli poddać ocenie 9 wytypowanych czynników mających wpływ na standard życia. Skala oceny 1-9, gdzie 1 jest oceną najniższą. Jako głównym czynnikiem wytypowano podpunkt f) możliwości rekreacji i wypoczynku, w następnej kolejności podpunkty d) wielkość i jakość oferty kulturalnej i e) stan i wielkość terenów zielonych

4. Które z problemów środowiskowych uważa Pani/Pan za najistotniejsze dla gminy?

- a) zanieczyszczenie gleby
- b) zanieczyszczenie wód powierzchniowych
- c) zanieczyszczenie wody pitnej
- d) zanieczyszczenie powietrza
- e) dewastacja szaty roślinnej i świata zwierzęcego
- f) wałęsające się zwierzęta (np. psy i koty)
- g) inne (jakie?)

W zakresie problemów środowiskowych respondenci za najważniejszy uznali podpunkt f) wałęsające się zwierzęta (np. psy i koty), b) zanieczyszczenie wód powierzchniowych.

5. Które z inwestycji powinny być Pani/Pana zdaniem zrealizowane w pierwszej kolejności?

W tym punkcie respondenci mieli zadanie wypisania inwestycji najbardziej pilnych do zrealizowania w gminie i ustalenie kolejności ich realizacji.

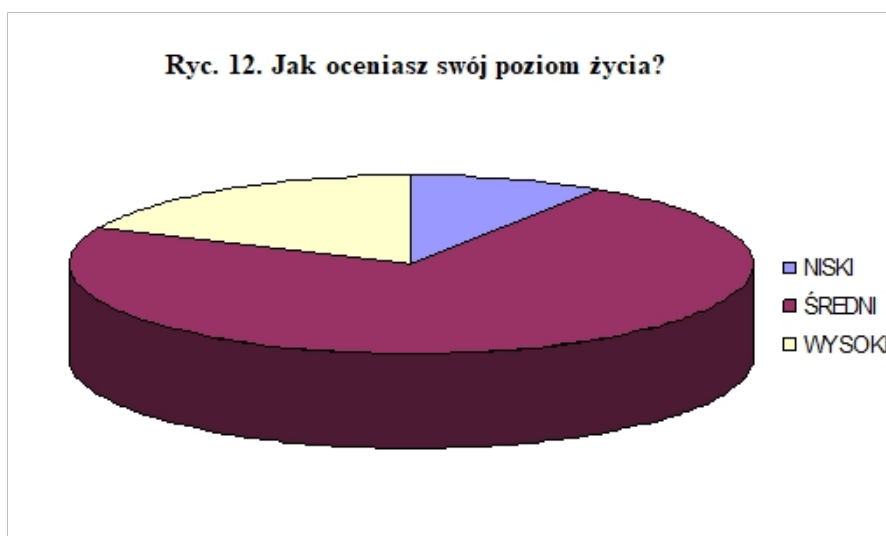
Najczęściej wskazywaną inwestycją była poprawa kanalizacji wiejskiej w gminie, drugi temat to poprawa infrastruktury drogowej gminy a konkretnie przebudowa centrum komunikacyjnego Czyżewa – skrzyżowania Nurska, Zarębska, D. Rynek i Mazowiecka, Zarębska, Zambrowska oraz chodniki ulic w Czyżewie, trzeci - inwestycje poprawiające możliwości rekreacji i wypoczynku w gminie.

6. **Czy jest Pani/Pan zadowolony, że mieszka w tej a nie innej gminie?**
Tu respondenci mieli zaznaczyć tylko jedną z trzech możliwych odpowiedzi (ryc. 11).

Zdecydowana większość respondentów (81,8 %) odpowiedziała TAK, pozostała część wypowiedzi podzieliła się równo (po 9,1 %) po między NIE i TRUDNO ODPOWIEDZIEĆ.

7. **Jak ocenia Pani/Pan poziom życia swój lub swojej rodziny?**
Do wyboru respondenci mieli odpowiedzi NISKI, ŚREDNI, WYSOKI. (patrz ryc. 12)

Zdecydowana większość respondentów 72,7 % odpowiedziała ŚREDNI, 18,2 % wybrało WYSOKI a tylko 9,1 % odpowiedziało NISKI.

8. **Proszę wskazać najważniejsze atuty (mocne strony) i słabości gminy.**
Oto lista najważniejszych atutów gminy:

- komunikacja kolejowa
- jakość szkolnictwa
- obiekty sportowe
- usługi bankowe
- stacje paliw
- opieka zdrowotna

Lista słabości i zagrożeń dla gminy wygląda następująco:

- rozwój małych i średnich przedsiębiorstw
- wolne tereny inwestycyjne dla potencjalnych inwestorów
- napływ kapitału i nowych inwestycji

- d) odpływ młodych, wykształconych osób z gminy
- e) przedsiębiorczość i aktywność mieszkańców
- f) liczba nowych mieszkań
- g) poziom bezrobocia
- h) możliwości przekwalifikowania zawodowego
- i) poczucie więzi mieszkańców z gminą
- j) infrastruktura drogowa
- k) współpraca między samorządem a środowiskiem gospodarczym

8.1 Podsumowanie ankiety

Na podstawie wyniku przeprowadzonej ankiety można stwierdzić, że:

- 1 Głównymi kierunkami rozwoju gminy powinny być
 - a) wzrost liczby małych i średnich przedsiębiorstw handlowo-usługowych
 - b) rozwój rolnictwa i przetwórstwa płodów rolnych
 - c) wzrost liczby dużych przedsiębiorstw przemysłowych
- 2 Problematyczne obszary z zakresu infrastruktury to:
 - a) Drogi
 - b) Chodniki
 - c) Kanalizacja
- 3 Ocena standardu życia na terenie gminy.
 - a) możliwości rekreacji i wypoczynku, w następnej kolejności podpunkty
 - b) wielkość i jakość oferty kulturalnej
 - c) stan i wielkość terenów zielonych
- 4 Najistotniejsze problemy środowiskowe gminy
 - a) wałęsające się zwierzęta (np. psy i koty)
 - b) zanieczyszczenie wód powierzchniowych
- 5 Inwestycje pierwszej kolejności
 - a) poprawa kanalizacji wiejskiej w gminie
 - b) poprawa infrastruktury drogowej gminy a konkretnie przebudowa centrum komunikacyjnego Czyżewa – skrzyżowania Nurska, Zarębska, D. Rynek i Mazowiecka, Zarębska, Zambrowska i chodniki ulic w Czyżewie
 - c) inwestycje poprawiające możliwości rekreacji i wypoczynku w gminie
- 6 Ocena zadowolenia z mieszkania w tej a nie innej gminie
Zdecydowana większość odpowiedziała twierdząco – 81,8 %
- 7 Ocena poziomu życia własnego lub swojej rodziny
Niemal ¼ respondentów (72,7 %) odpowiedziało, że poziom życia w gminie, ich własny i rodziny jest zadowalający.
- 8 Mocne strony i słabości gminy
Generalnie jako najmocniejsze strony gminy wymieniano komunikację kolejową i zwodociągowanie gminy, wielu respondentów pozytywnie oceniało też jakość szkolnictwa w gminie a także możliwości usług bankowych i stacji paliw.
Największą natomiast słabością gminy został odpływ młodych, wykształconych osób z gminy oraz rozwój a w zasadzie jego brak w przypadku małych i średnich przedsiębiorstw. Wśród słabości wymieniano także brak wolnych terenów pod inwestycje, zły stan dróg publicznych.

II. STRATEGIA

1. INFORMACJE WSTĘPNE

Długookresowe planowanie strategiczne jest podstawą formułowania długofalowych celów rozwoju. Jednocześnie stanowi ono główny element lokalnej strategii jako instrumentu rozwoju społeczno-gospodarczego.

Istotą planowania strategicznego jest ukierunkowanie wizji rozwoju na cele i kierunki polityki gminy. Punktem wyjścia do sformułowania strategii jest przedstawiona wcześniej diagnoza prospektywna czyli ocena stanu istniejącego oraz ustalenie kluczowych problemów rozwoju.

Kolejne etapy to strategii to:

- wyznaczenie pola działania poprzez identyfikację szans i zagrożeń oraz mocnych i słabych stron gminy,
- wskazanie kierunków działania zależnych od przyjętych priorytetów wyrażonych w celach strategicznych,
- określenie zakresu instytucjonalnej i społecznej odpowiedzialności realizacyjnej regulowanej systemem prawnym i organizacyjnym.

Główne etapy planowania to:

- analiza SWOT czyli określenie słabych i mocnych stron gminy oraz szans i zagrożeń wpływających z otoczenia,
- sprecyzowanie problemów gminy,
- ustalenie celów strategicznych oraz operacyjnych,
- harmonogram działań – przygotowanie zestawu zadań z określeniem terminu ich realizacji, możliwych źródeł finansowania i odpowiedzialnych za realizację.

2. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest podstawą do zidentyfikowania i sformułowania podstawowych problemów i zagadnień społecznych.

Nazwa SWOT jest akronimem angielskich słów Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse w otoczeniu), Threats (zagrożenia w otoczeniu).

Jest ona efektywną metodą identyfikacji słabych i mocnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed miastem i gminą. SWOT polega na podzieleniu posiadanych informacji na cztery kategorie czynników strategicznych:

-) mocne strony – czynniki wewnętrzne stanowiące silne atuty gminy, które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi (należy dążyć aby utrzymać ich silne oddziaływanie i na nich oprzeć przyszły rozwój gminy)
-) słabe strony - czynniki wewnętrzne stanowiące słabe strony gminy, czyli wszystko co utrudnia jej rozwój (ich oddziaływanie należy zminimalizować albo całkowicie wyeliminować)
-) szanse – czynniki zewnętrzne stwarzające dla gminy możliwość korzystnej zmiany, nie są one bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy (należy podjąć odpowiednie działania w celu ich wykorzystania jako czynniki sprzyjające jej rozwojowi)
-) zagrożenia – czynniki zewnętrzne stwarzające dla gminy niebezpieczeństwo niekorzystnych zmian, także bezpośrednio niezależne od zachowania społeczności gminy (należy unikać ich negatywnego oddziaływania na jej rozwój)

Przedstawiona poniżej analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń jest syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno-gospodarczego gminy.

Zostały one podzielone na 5 podstawowych grup:

- 1 położenie, środowisko naturalne, ekologia
- 2 społeczność, potencjał ludzki, edukacja
- 3 warunki socjalno-bytowe
- 4 gospodarka i rolnictwo
- 5 infrastruktura techniczna i informacyjna, komunikacja

Tabela 13 Analiza SWOT – Położenie, środowisko naturalne, ekologia

POŁOŻENIE, ŚRODOWISKO NATURALNE, EKOLOGIA		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	<ul style="list-style-type: none"> - położenie geograficzne gminy w obszarze Zielonych Płuc Polski - czyste środowisko naturalne - duża powierzchnia obszarów wiejskich - brak dużych zakładów przemysłowych degradujących środowisko - dobra jakość gleb - korzystne warunki geosrodowiskowe, 	<ul style="list-style-type: none"> - współpraca regionalna - możliwość wdrażania programów rolno-środowiskowych - możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego dla zadań z ochrony środowiska - współpraca z innymi gminami - rozwój przemysłu nie powodującego degradacji – niszczenia środowiska - promowanie działań z zakresu ochrony środowiska i wspieranie technologii wtórnego wykorzystywania odpadów - wspieranie inicjatyw samorządów, organizacji i instytucji zmierzających do uzyskania pomocy finansowej z programów UE - rewitalizacja parków i zieleńców z terenu gminy - tworzenie terenów rekreacyjnych - wzrost efektywnego wykorzystywania alternatywnych źródeł
NEGATYWNE	<ul style="list-style-type: none"> - niewielkie walory turystyczne gminy - brak promocji turystycznej regionu - bardzo niska lesistość gminy - mała świadomość ekologiczna mieszkańców - konieczność rewitalizacji parku wiejskiego i cmentarzy zabytkowych - zaśmiecanie parków, lasów, wód i ich brzegów - brak motywacji ekonomicznych w dziedzinach proekologicznych - brak programu promowania przez gminę inwestycji proekologicznych 	<ul style="list-style-type: none"> - przemysł bez odpowiednich zabezpieczeń proekologicznych - zanieczyszczenie środowiska - budowa zakładów produkcyjnych szkodliwych dla środowiska - dalsza degradacja środowiska naturalnego w wyniku działalności człowieka bez zabezpieczenia właściwych funkcji komunalnych - zakłady przemysłowe emitujące do powietrza związki chemiczne, emisja zanieczyszczeń z budynków (kominów) - nieadekwatne wspieranie ochrony środowiska względem rozwoju gospodarczego regionu

Tabela 14 Analiza SWOT – Społeczność, potencjał ludzki, edukacja

SPOŁECZNOŚĆ, POTENCJAŁ LUDZKI,

EDUKACJA		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	POZYTYWNE	MOCNE STRONY <ul style="list-style-type: none"> - edukacja podstawowa i ponadpodstawowa - wzrastający poziom wykształcenia mieszkańców - dostosowanie profilów kształcenia do potrzeb rynku pracy - dość bogata oferta imprez kulturalnych - potencjał ludzki - wysokie kwalifikacje kadry pedagogicznej - tożsamość lokalna - kreatywność mieszkańców gminy - wysoka dynamika rozwoju społecznego - programy ekologiczne - dostępność do zakładów opieki zdrowotnej i innych usług w tym zakresie
NEGATYWNE		SŁABE STRONY <ul style="list-style-type: none"> - brak nowo powstających dużych zakładów pracy które zapewniałyby nowe miejsca pracy - występowanie bezrobocia - słabe zagospodarowanie wolnego czasu dzieci i młodzieży - słabe perspektywy dla ludzi młodych - nasilanie się zjawisk patologii społecznych - migracja ludności - odpływ wykształconej młodzieży - niż demograficzny - słaba aktywność zawodowa i społeczna mieszkańców wsi - mało skuteczny system bezpieczeństwa publicznego

Tabela 15 Analiza SWOT – Warunki socjalno-bytowe

WARUNKI SOCJALNO - BYTOWE		
POZYTYWNE	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE

E	MOCNE STRONY	SZANSE
	<ul style="list-style-type: none"> - budownictwo indywidualne - infrastruktura oświatowa - występowanie wolnych terenów przeznaczonych pod budownictwo mieszkaniowe - zwodociągowanie całej gminy - infrastruktura sportowa 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój budownictwa mieszkalnego - poprawa warunków życia mieszkańców - dofinansowanie opieki społecznej do zadań z zakresu opieki socjalnej - stworzenie miejsc do spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży (plac zabaw) - poprawa warunków lokalowych i wyposażenie świetlic wiejskich i domu kultury - budowa kompleksu sportowego co wpływa na promowanie zdrowego stylu życia, uprawiania sportu - podniesienie bezpieczeństwa
NEGATYWNE	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój budownictwa komunalnego - nierozwinięte zaplecze socjalne - brak programu i środków do rozwoju budownictwa i gospodarki remontowej - brak kompleksowego rozwiązania gospodarki ściekowej 	<ul style="list-style-type: none"> - pogarszające się warunki bytowe ludności w skali makro - powiększające się różnice w dochodach ludności - niekonsekwentna polityka państwa wobec terenów wiejskich

Tabela 16 Analiza SWOT – Gospodarka, rolnictwo

GOSPODARKA, ROLNICTWO		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
POZYTYWNE	<ul style="list-style-type: none"> - dobra jakość gleb i niski odsetek gleb marginalnych - rozwój rolnictwa w kierunku produkcji mleka i płodów rolnych - niski poziom chemizacji produkcji rolnej - brak uciążliwego przemysłu - możliwość rozwoju produkcji ekologicznej - wolne obszary inwestycyjne - korzystna struktura podmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> - stabilizująca się sytuacja w rolnictwie - zachowane rynki zbytu - rozwój usług - modernizacja rolnictwa i agroturystyki dzięki programom pomocowym - umożliwienie rozwoju drobnej przedsiębiorczości w skali makro - rozwój gospodarczy kraju - napływ kapitału z zewnątrz dla

	<ul style="list-style-type: none"> - wzrastająca liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego - wyposażenie infrastrukturalne gminy - rozwój działalności pozarolniczej 	<ul style="list-style-type: none"> - rozwoju gospodarczego - wzrost inwestycji w skali makro - dofinansowanie rolnictwa przez UE - rozwój rolnictwa ekologicznego
NEGATYWNE	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - niewielkie wykorzystanie walorów turystycznych gminy (czyste środowisko) - mała świadomość ekologiczna mieszkańców - brak kompleksowego rozwiązania gospodarki ściekowej - brak projektu zagospodarowania terenów otwartych – turystycznych - brak terenów uzbrojonych pod działalność gospodarczą - brak motywacji ekonomicznych w dziedzinach proekologicznych - brak programu promowania przez gminę inwestycji proekologicznych - niedofinansowanie w rolnictwie 	<ul style="list-style-type: none"> - zasypywanie rynku lokalnego produktami z Europy Zachodniej - hipermarkety - duże tereny przemysłowego tuczu zwierząt - zła sytuacja gospodarcza kraju - konkurencyjność innych gmin - stagnacja gospodarcza - ekspansja europejskiego rynku rolnego - nie dofinansowanie sektora rolniczego - brak dobrej polityki państwa występującej w interesie obszarów wiejskich i rolnictwa - wzrost ubóstwa zwłaszcza w gospodarstwach niskotowarowych - ograniczenia unijne np. kwotowanie mleka, owoców rolnych, co może prowadzić do spadku produkcji rolnej - zła sytuacja makroekonomiczna kraju związana z finansami publicznymi - brak możliwości korzystania z odnawialnych źródeł energii - wzrost bezrobocia na terenach wiejskich - zmniejszenie inwestycji

Tabela 17 Analiza SWOT – Infrastruktura techniczna i informacyjna, komunikacja

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA I INFORMACYJNA, KOMUNIKACJA		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	MOCNE STRONY	SZANSE
		<ul style="list-style-type: none"> - komunikacja kolejowa - dobry układ sieci transportowej - oczyszczalnia ścieków w Czyżewie - opracowany gminny plan gospodarki odpadami - posiadanie przez gminę koncepcji budowy kanalizacji sanitarnej i

	<ul style="list-style-type: none"> kanalizacji deszczowej - rozbudowa sieci wodociągowej - 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości dróg, ulic - poprawa sieci dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy - realizacja rządowego programu budowy i modernizacji dróg - pozyskanie inwestorów/rozpoczęcie nowych inwestycji na terenie gminy - możliwość zwiększenia dostępu do szerokopasmowego Internetu
NEGATYWNE	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> - mała świadomość informacyjna mieszkańców - niewielkie wykorzystanie walorów czystego środowiska gminy - brak projektu zagospodarowania terenów otwartych – turystycznych - brak motywacji ekonomicznych w dziedzinach proekologicznych - brak programu promowania przez gminę inwestycji proekologicznych - brak terenów uzbrojonych pod działalność gospodarczą - nie wystarczająca długość sieci kanalizacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - małe nakłady finansowe na drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe - brak współdziałania w realizacji przedsięwzięć np. drogowych, komunalnych z gminami ościennymi - wzmożony ruch samochodowy i przejazdy kolejowe - brak środków na inwestycje - trudności w komunikacji - wzrost barier w dostępie do środków inwestycyjnych - ograniczenia transportu publicznego - słaby dostęp do szerokopasmowego internetu

3. ANALIZA PROBLEMÓW ROZWOJU GMINY

Podstawę do formułowania głównych problemów oraz celów rozwoju gminy stanowiły opinie i wnioski zgłoszone podczas spotkań konsultacyjnych z radnymi i członkami Zarządu Gminy a także wyniki analizy SWOT.

Zidentyfikowane zostały następujące główne problemy rozwoju:

1 Brak kompleksowego rozwiązania gospodarki ściekowej

Stopień kanalizacji gminy Czyżew jest niewystarczający. Występuje tu bardzo duża dysproporcja sieci kanalizacyjnej (10 %) w stosunku do sieci wodociągowej.

Rozwiązanie gospodarki ściekowej opartej na zbiorczym systemie odprowadzania ścieków i oczyszczalni ma w zasadzie jedynie miejscowość gminna. Istniejący sposób pozbywania się ścieków to odprowadzanie ich bezpośrednio do gruntu lub gromadzenie w zbiornikach (szambach) i wywożenie do punktu zlewnego znajdującego się przy mechaniczno-biologicznej oczyszczalni komunalnej w Czyżewie.

Taki sposób utylizacji odpadów płynnych nie zapewnia prawidłowej ochrony wód

powierzchniowych i podziemnych, a także właściwych warunków sanitarnych otoczenia.

Brak kompleksowych rozwiązań gospodarki ściekowej w krótkim czasie może doprowadzić do pogorszenia się jakości środowiska przyrodniczego. Szczególnie dotyczy to terenów o zwartej zabudowie mieszkaniowej i produkcyjnej oraz obszarów rozwojowych o różnych funkcjach, w tym głównie na cele rekreacji i wypoczynku.

2 Gospodarka odpadami i niska świadomość społeczna w zakresie ochrony środowiska

Gmina posiada rozwiązana gospodarkę odpadami. Zorganizowaną zbiórkę odpadów komunalnych z terenu całej gminy prowadzi Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej w Zambrowie. Problem stanowi jedynie zbyt wolno postępująca świadomość mieszkańców i brak indywidualnych nawyków i postaw prośrodowiskowych odnośnie segregowania odpadów, oszczędności wody, niezaśmiecania lasów i parków. Konieczna jest w tym temacie edukacja społeczności gminnej, poczynając od najmłodszego pokolenia i propagowanie ekologicznych zachowań chroniących środowisko przyrodnicze. Ponadto należy wyeliminować wszelkie niezlokalizowane dzikie wysypiska śmieci aby zapobiec przenikaniu szkodliwych czynników do wód podziemnych i powierzchniowych

3 Stan techniczny dróg i infrastruktury komunikacyjnej

Istniejące parametry techniczne oraz stan nawierzchni niektórych dróg znajdujących się na obszarze gminy nie odpowiada współczesnym wymogom ruchu drogowego. Drogi powiatowe jak i gminne nie są w całości drogami utwardzonymi. Zauważa się również znikomą ilość ciągów pieszych poza terenem miejscowości gminnej i brak ścieżek rowerowych, co może powodować zagrożenie bezpieczeństwa pieszych i rowerzystów.

Brak pełnej infrastruktury drogowej i uzbrojenia terenów może mieć negatywny wpływ na ewentualne decyzje inwestorów zewnętrznych, którzy chcieliby zlokalizować na terenie gminy obiekty produkcyjno-usługowe.

4 Stan techniczny i niewystarczające zasilanie z sieci elektroenergetycznych

Większość napowietrznych linii elektroenergetycznych niskiego napięcia realizowana była w czasach tzw. elektryfikacji wsi (lata 60-te). Zabezpieczało to w wystarczającym stopniu zapotrzebowanie na pobór mocy w tamtym okresie. Wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym i postępem cywilizacyjnym okazało się, że zainstalowane urządzenia energetyczne nie zaspokajają bieżących potrzeb. W związku z tym występuje konieczność modernizacji i przebudowy istniejących urządzeń a nawet konieczność budowy nowych sieci elektroenergetycznych na nowych terenach mieszkaniowych oraz na terenach przeznaczonych do zainwestowania.

5 Brak rynków zbytu pierwotnej produkcji rolnej

Dominacja pierwotnej produkcji rolnej, brak przetwórstwa rolno-spożywczego, przechowalnictwa i chłodnictwa na terenie gminy skutecznie hamuje wielokierunkowy rozwój produkcji rolnej.

Pomocą w tym zakresie może być tworzenie grup producenckich rolników w celu organizowania specjalizacji produkcji, a przez to obniżenie jej kosztów i łatwiejszego zbytu na rynkach hurtowych lub w zakładach przetwórczych regionu, kraju a także Unii Europejskiej.

6 Brak średnich i dużych przedsiębiorstw

Brak nowopowstających zakładów przemysłowych, średnich i małych przedsiębiorstw na terenie gminy powoduje brak nowych miejsc pracy. Sytuacja ta powoduje zwiększenie migracji młodych wykształconych ludzi do większych miast w poszukiwaniu zatrudnienia. Szansą na poprawę tego sektora jest uzbrojenie istniejących terenów przemysłowych w niezbędną infrastrukturę aby stały

się atrakcyjne inwestorów.

7 Brak typowych terenów rekreacyjno – wypoczynkowych

Charakter gminy jest typowo rolniczy ukierunkowany na produkcję rolną, o małym zalesieniu i nie wielkich terenach zadrzewionych przeznaczonych na zieleńce i parki wiejskie. Brak ścieżek, alejek spacerowych i oświetlenia. Tereny te wymagają rewitalizacji aby mogły stworzyć miejsce do rekreacji i wypoczynku mieszkańców gminy.

4. PLANOWANIE STRATEGII

4.1 Ogólne założenia strategii rozwoju

Celem opracowania strategii rozwoju gospodarczego na poziomie lokalnym jest ustalenie konkretnych kierunków działań, dzięki którym władza lokalna będzie mogła racjonalnie zarządzać gminą.

Dokument ten powinien stać się podstawą prowadzenia właściwej polityki przez wszystkie podmioty działające na szczeblu lokalnym, a w szczególności przez władze publiczne. Dlatego też w dokumencie tym dominujące miejsce zajmują przedsięwzięcia i zadania, które gmina może podjąć sama lub we współdziałaniu z innymi podmiotami działającymi na jej terenie.

Podstawą strategii rozwoju gminy jest założenie maksymalnego wykorzystania własnych zasobów materialnych oraz potencjału mieszkańców i lokalnych podmiotów gospodarczych. Nakreślone w strategii rozwoju cele ukazują do jakiego przyszłego stanu gmina chce dążyć wykorzystując atuty i ograniczając negatywny wpływ barier rozwoju, w jaki sposób zamierza osiągnąć pożądaný stan oraz jaki potrzebny jest na to okres czasu do zrealizowania zamierzeń. W ten sposób kształtuje się wizja rozwoju, która jest odważna a jednocześnie realistyczna.

Sposób osiągnięcia celów ustalonych w strategii określają programy funkcjonalne (zadania) zgrupowane według celów organizacyjnych będących środkiem do osiągnięcia celów strategicznych.

Stanowią one harmonogram działań, w których umieszczamy:

- 1) zadania i projekty, które będzie się realizować,
- 2) czas potrzebny do wykonania poszczególnych zadań,
- 3) środki finansowe, które powinno się zaplanować w celu realizacji zadań i źródła ich finansowania,
- 4) osoby odpowiedzialne za realizację i partnerów, z którymi będzie się współpracować.

4.2 Wizja rozwoju gminy Czyżew w okresie 2009-2020

Wizja rozwoju jest obrazem sytuacji jaką zamierza się osiągnąć w założonym przedziale czasowym. Jest to opis efektów oraz wynikających stąd działań zmierzających do osiągnięcia sformułowanych celów rozwoju społeczno-gospodarczego.

**Czyżew gminą
o dobrym poziomie rozwoju przedsiębiorczości,
nowoczesnym i efektywnym rolnictwie**

oraz dobrych warunkach życia jej mieszkańców

Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich gminy powinna nastąpić poprzez wielofunkcyjny rozwój. Aby sprostać temu wyzwaniu konieczny jest rozwój instytucji i organizacji rynku rolnego, podniesienie poziomu wykształcenia ludności wiejskiej, rozwój infrastruktury technicznej, podniesienie efektywności produkcji gospodarstw rolnych. Na obszarze gminy Czyżew rolnictwo traktowane jest główną formą działalności gospodarczej i źródło utrzymania ludności wiejskiej. Wprowadzenie wielofunkcyjnego rozwoju wsi nastąpi w wyniku przekształceń struktury społeczno-zawodowej mieszkańców.

Z uwagi na rolniczy charakter gminy, dominację obszarowo średnich gospodarstw indywidualnych oraz pierwotny charakter produkcji rolnej, wielofunkcyjny rozwój będzie profilowany w kierunku lepszego zagospodarowania miejscowych surowców rolniczych. Powstaną gospodarstwa produkujące wysokiej jakości żywność ekologiczną. Rolnicy będą otrzymywać pomoc i wsparcie w zakresie szkoleniowym i doradczym, a także finansowym poprzez system ulg w podatkach lokalnych dla inwestorów wprowadzających restrukturyzację swoich gospodarstw i nowoczesne technologie w produkcji roślinnej i zwierzęcej.

W wielofunkcyjnym rozwoju wsi ważną rolę powinny pełnić instytucje rynku rolnego poprzez tworzenie grup producenckich. Powstaną one z inicjatywy rolników w celu organizacji wspólnej produkcji, a następnie jej sprzedaży na rynkach hurtowych bądź bezpośrednio do zakładów przetwórczych. Spowoduje to dużą konkurencję pierwotnej produkcji nie tylko na rynku wewnętrznym, ale i zewnętrznych rynkach województwa, kraju a nawet UE. Inną formą instytucji rynku rolnego może być tworzenie spółdzielni rolniczych o wąskim zakresie specjalizacji ukierunkowanej na rozwój ogrodnictwa, zaopatrzenia i zbytu, mleczarstwa, usług mechanizacyjnych, przetwórstwa rolno-spożywczego opartego o wysokie technologie przetwarzania itp.

Wspieranie przez władze gminy procesów integracyjnych rolników oraz ścisła współpraca z inkubatorami przedsiębiorczości jako instytucjonalnymi przedsiębiorstwami użyteczności publicznej powinno przyczynić się do wzrostu efektywności gospodarowania itp.

Rozwój przemysłu rolno-spożywczego na terenie gminy Czyżew i powiatu wysokomazowieckiego ziemskiego pozwoli na zatrzymanie i lepsze wykorzystanie pierwotnej produkcji rolnej, która będzie podstawową bazą dla przetwórstwa. Efektem rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego będzie zbyt produkcji rolnej w formie przetworzonej i półprzetworzonej. Inną formą zróżnicowania przemysłu rolnego może stać się rozwój przechowalnictwa. Posegregowane i posortowane surowce i produkty zachowają dłużej dobre walory jakościowe, co przyczyni się do uzyskania większych dochodów ze zbytu tych towarów. Władze gminy przeprowadzą zatem szeroką kampanię informacyjno-promocyjną dla przedsiębiorców oraz będą aktywnie uczestniczyć w przedsięwzięciach podejmowanych w tym kierunku przez władze powiatu wysokomazowieckiego ziemskiego.

Wielofunkcyjny rozwój na terenie gminy Czyżew będzie bardziej podatny na procesy tam, gdzie występują już media infrastruktury technicznej (wodociągi, dobra komunikacja, energetyka itp.) i społecznej, tj. szkoła, świetlica, obiekty sakralne, obiekty użyteczności publicznej np. usługi podstawowe – sklepy. Wyposażenie obszarów wiejskich w urządzenia infrastruktury technicznej i komunikacji jest podstawowym warunkiem rozwoju gospodarczego oraz podniesie ich atrakcyjność inwestycyjną. Przede wszystkim w pierwszej kolejności powinien być opracowany program retencjonowania wód, którego realizacja powinna w niedalekim okresie doprowadzić do podniesienia jakości produkcji rolnej, a co za tym idzie zwiększenia jej konkurencyjności.

Równolegle będzie następować zagospodarowanie przestrzeni przyrodniczej w infrastrukturę

turystyczną poprzez wyznaczenie miejsc parkingowych, a także placów do gier i zabaw oraz urządzeń sanitarnych. Chodzi tu głównie o doliny rzek Brok i Siennica z dopływami. Położenie gminy w obszarze „Zielonych Płuc Polski” stwarza szczególną możliwość promocji ekologicznej gminy.

Gospodarka turystyczna będzie oparta o świadczenie rekreacyjnych usług komercyjnych w oparciu o gospodarstwa agroturystyczne. W ciągu pierwszych dwóch lat powinna być przeprowadzona szeroka akcja szkoleniowo-informacyjna i doradcza dla rolników zainteresowanych utworzeniem gospodarstw agroturystycznych. Wypoczynek na wsi jest formą odpoczynku coraz bardziej popularną wśród ludności miejskiej a stworzenie odpowiednich warunków na terenie gminy do jego funkcjonowania przyczyni się do rozwoju infrastruktury wsi, podniesie jej walory estetyczne, a także stworzy możliwość alternatywnego źródła dochodów dla ludności rolniczej. W wyniku podjęcia działalności w tej dziedzinie powstaną również nowe miejsca pracy związane z obsługą turystów.

Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru spowoduje równocześnie rozwój obiektów sezonowych małej gastronomii. Oprócz tego niezbędne zorganizowanie dla osób wypoczywających usług o charakterze kulturalnym. Do tego celu należy zintensyfikować współpracę z sąsiednimi gminami, a także wspólnie organizować imprezy plenerowe o charakterze muzycznym, rekreacyjnym, edukacyjnym itp.

Walory krajoznawcze i przyrodnicze gmin powiatu wysokomazowieckiego ziemskiego zostaną wykorzystane poprzez utworzenie nowych szlaków do wędrówek pieszych, rowerowych a także konnych. W tym celu dokonana zostanie inwentaryzacja najciekawszych miejsc i okolic uwzględniająca wszystkie osobliwości przyrodnicze i kulturalne. Jednocześnie informacja o nowych szlakach pojawi się w materiałach informacyjnych (folderach, katalogach i internecie) oraz na specjalnej mapie, na której powinny znaleźć się także główne punkty zwiedzania, orientacyjne długości tras, punkty gastronomiczne, miejsca noclegowe.

Do realizacji tych działań oprócz władz gminy Czyżew i powiatu należy włączyć organizacje ekologiczne i turystyczne. Planując wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich należy bezwzględnie przestrzegać wszystkich rygorów związanych z racjonalnym korzystaniem ze środowiska naturalnego. Stąd też duży nacisk zostanie położony na stworzenie kompleksowych systemów ochrony środowiska naturalnego. W tym celu niezbędne jest uporządkowanie gospodarki ściekowej. Są to problemy, które z punktu widzenia funkcji turystycznej (agroturystycznej) a również poprawy warunków życia mieszkańców powinny mieć priorytetowe znaczenie dla władz gminy. Dlatego też w pierwszych latach realizacji strategii zostaną wykonane inwestycje proekologiczne w zakresie uporządkowania gospodarki ściekowej.

Podstawowym czynnikiem determinującym poprawę warunków życia mieszkańców jest podniesienie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, przystosowując ich wiedzę do szybkich przemian społeczno-ekonomicznych w systemie gospodarki rynkowej. Upowszechnianie wykształcenia ponadgimnazjalnego i wyższego młodzieży wiejskiej umożliwi dalsze jej doksztalcenie, a to będzie szansą na dopływ ludzi wykształconych do działalności w sferze pozarolniczej. Zapewni również dopływ wykwalifikowanej siły roboczej dla rolnictwa, co będzie impulsem do podejmowania działań w kierunku restrukturyzacji. W zakresie szkolnictwa należy podjąć skuteczne działania w realizację rozpoczętej reformy edukacyjnej polegającej na:

-) upowszechnianiu wykształcenia średniego z szerokim do dostępem do niego\
-) odchodzenie od wąsko profilowanego kształcenia zawodowego na rzecz kształcenia szeroko profilowego
-) promowanie i wdrażanie szkoleń zawodowych i programów podnoszących kwalifikacje.

Niewątpliwie ważnym czynnikiem mającym wpływ na realizację zamierzeń w tym zakresie będzie utrzymanie sieci szkół z jednoczesną modernizacją oraz doposażeniem placówek oświatowych w niezbędne pomoce dydaktyczne i sprzęt komputerowy.

Aby sprostać powyższym wyzwaniom należy dążyć do ustawicznego kształcenia kadry dydaktycznej szkół wszystkich szczebli oraz wprowadzania nowych przedmiotów uznanych za pożądane dla rozwoju lokalnego, a w tym również języków obcych oraz informatyki. Niezwykle ważnym czynnikiem jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych dla ludności dorosłej. Umożliwi to

podjęcie przez nich pracy na rynku lokalnym w działach pozarolniczych oraz przyczyni się do realizacji zamierzeń w zakresie restrukturyzacji rolnictwa. Dobre wykształcenie mieszkańców przyczyni się do lepszej ich pozycji na lokalnym rynku pracy oraz podniesie ich aktywność i przedsiębiorczość w uruchamianiu i prowadzeniu własnych małych przedsiębiorstw. Pozwoli to na osiąganie indywidualnych sukcesów w działalności zawodowej i w efekcie podniesie poziom dochodów w rodzinie oraz poprawi warunki życia.

Istotną rolę w tej dziedzinie będzie odgrywać rozwój szkolnictwa średniego w Czyżewie i Wysokim Mazowieckim a także wyższego w Białymstoku, jako najbliższych punktów dla zaspokojenia potrzeb edukacyjnych ludności gminy. Dlatego też konieczne będzie współdziałanie z władzami powiatu wysokomazowieckiego ziemskiego na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz wspieranie działań na rzecz ewentualnego powstania publicznej Wyższej Szkoły Zawodowej w Wysokim Mazowieckim.

Skutecznym instrumentem na rzecz przeciwdziałania bezrobociu i zwiększeniu szans na uruchomienie nowych miejsc pracy powinno być uruchomienie inkubatora przedsiębiorczości jako instytucjonalnego przedsiębiorstwa użyteczności publicznej. Jest oczywiste, że ze względów organizacyjnych i finansowych jest to zadanie przekraczające możliwości jednej gminy. W związku z tym władze gminy Czyżew powinny podjąć inicjatywę utworzenia takiej instytucji wspólnej dla kilku gmin lub powiatu. Zdaniem inkubatora powinno być instytucjonalne wspieranie małej i średniej przedsiębiorczości w zakresie:

-) udzielania konsultacji i porad z zakresu działalności gospodarczej,
-) przygotowywania biznes-planów,
-) przygotowywania wniosków kredytowych,
-) przygotowywania informacji o partnerach z innych obszarów,
-) prowadzenia szkoleń w zakresie organizacji i zarządzania własną firmą,
-) prowadzenia działalności promocyjnej gminy, jako atrakcyjnego miejsca inwestowania, zaplecza konkurencyjnej bazy surowcowej, zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego z tradycjami folklorystycznymi itp.

Ponadto inkubator powinien mieć charakter przedsięwzięcia użyteczności publicznej, gdzie profil jego działalności powinien być elastyczny i dostosowany do zmian koniunktury gospodarczej na rynkach lokalnych. Uzupełnieniem działalności inkubatora przedsiębiorczości może być centrum wspierania i promocji lokalnych przedsiębiorców do prowadzenia działalności produkcyjnej bądź handlowej.

Działalność inkubatora powinna przyczynić się do:

-) rozwoju aktywności i przedsiębiorczości społeczności lokalnej,
-) zwiększenia liczby firm na obszarze gminy,
-) poprawy sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych.

Wyższy poziom życia mieszkańców obok wzrostu gospodarczego jest też ściśle powiązany z funkcjonowaniem infrastruktury społecznej i technicznej. Lepszy dostęp młodzieży wiejskiej do różnych form kształcenia, poprawa warunków lokalowych szkół podstawowych i budowa obiektów kulturalnych spowodują poczucie stabilizacji mieszkańców w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych. Jednocześnie uwzględnienie w rozwoju gminy potrzeb ludzi niepełnosprawnych oraz walka z przejawami patologii społecznych przyczyni się do integracji społeczeństwa oraz podniesienia świadomości i poczucia bezpieczeństwa.

Równocześnie inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej pozwolą na poprawę warunków sanitarnych oraz zmniejszenie szkodliwego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. W okresie realizacji strategii powinno zostać osiągnięte 100% unieszkodliwienia ścieków poprzez budowę oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnej w terenach o zwartej zabudowie a w indywidualnych gospodarstwach rolnych poprzez budowę przyzagrodowych oczyszczalni ścieków.

W wyniku wszystkich przemian gospodarczych i społecznych na terenie gminy Czyżew-Osada społeczność lokalna będzie aktywnie współuczestniczyć w życiu gminy i utożsamiać się z działaniami podejmowanymi na rzecz jej rozwoju. Stworzone warunki będą dobrą motywacją dla ludzi młodych, co spowoduje zmniejszenie ich odpływu z terenu gminy.

5. MISJA

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel Gminy, jego „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do Gminy, dla którego została sformułowana. Wypracowana misja rozwoju gminy poprzez wizję, pokazuje pozytywny obraz Gminy Czyżew-Osada w perspektywie 9 lat. Przeprowadzone analizy i wyszczególnione potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów strategii. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych strategią.

Misja dla Gminy Czyżew jest opisem wizji Gminy oraz głównego pola działań w przyszłości. Koncentruje się ona na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne. Misja wyraźnie określa charakter Gminy i wskazuje jej atuty. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane.

Cel nadrzędny stanowi punkt wyjścia do całości działań związanych z planowaniem strategicznym. Najogólniej ujmując jest główny cel, który można sformułować jednym zdaniem:

Gmina Czyżew
obszarem sprzyjającym rozwojowi małej przedsiębiorczości,
ciągłej poprawie warunków życia swoich mieszkańców
oraz utrzymania czystości środowiska

W związku z powyższym wyznaczone cele strategiczne gminy powinny wpisywać się w treść celu głównego.

6. PRIORYTETY W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH ROZWOJU SPOŁECZNO - GOSPODARCZEGO

Sformułowane cele strategiczne rozwoju gminy Czyżew są podstawą do określenia ogólnej wizji rozwoju w latach 2009-2020. Określają one i porządkują wszystkie działania prorozwojowe w gminie.

Cały obszar społeczno-gospodarczy podzielono na umowne pięć obszarów: system zarządzania gminą, gospodarkę, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastruktura techniczna, infrastruktura społeczna.

Dla każdego z tych obszarów wyznaczono trzy cele strategiczne (pierwszorzędne), bez których dany obszar życia społeczno-gospodarczego nie ma możliwości dalszego rozwoju. Jednocześnie wskazano na trzy cele operacyjne (drugorzędne), które powinny znacznie przyspieszać rozwój w danym obszarze.

Dodatkowo wytypowano zadania realizacyjne (cele trzeciorzędne), które wspierają rozwój, a czas ich realizacji jest zdeterminowany przez wielkość środków, wielkość dotacji i napływającego kapitału zewnętrznego i rosnącej siły inwestycyjnej lokalnych podmiotów gospodarczych.

Na podstawie tak zhierarchizowanych celów określono priorytety w poszczególnych obszarach życia społeczno-gospodarczego.

SYSTEM ZARZĄDZANIA GMINĄ

Priorytetem w tym obszarze są działania w kierunku zwiększenia sprawności obsługi mieszkańca gminy oraz usprawnienia systemu społecznego zabezpieczenia ludności.

Kolejnym priorytetem jest tworzenie montażu finansowych dla realizacji zadań inwestycyjnych gminy.

GOSPODARKA

Systematyczne zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz działania dla zwiększonego wykorzystania rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o jej turystyczne atuty w obszarze gospodarki.

Działania te winny być wsparte kształtowaniem i utrzymaniem ładu przestrzennego.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Priorytetem w tym obszarze są działania w kierunku kompleksowej ochrony środowiska naturalnego, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz wzrostu wiedzy o stanie środowiska naturalnego i jego zagrożeniach.

Działania te winny być wspierane stworzeniem monitoringu głównych trucicieli środowiska oraz obszarów prawnie chronionych, jak również stworzeniem systemu motywacji ekonomicznych w działaniach proekologicznych.

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Działanie na rzecz rozwoju infrastruktury technicznej, mają na celu rozwój infrastruktury komunikacji drogowej, usprawnienie i rozwinięcie systemu zaopatrzenia miasta w ciepło oraz działania w kierunku sieci wodno-ściekowej w gminie.

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

Działanie na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej, jak również rozwijanie różnych form budownictwa mieszkaniowego są priorytetami w obszarze infrastruktury społecznej. Kolejnym priorytetem są działania w kierunku zwiększenia bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy.

7. CELE I KIERUNKI DZIAŁANIA

Cele wraz z kierunkami działania zostały podzielone na obszary strategiczne. Obszary strategiczne są najistotniejszymi polami działania Gminy, wytyczając jednocześnie kierunki prac na najbliższe lata. Działalność Gminy Czyżew koncentrować się będzie na pięciu obszarach:

-) SYSTEM ZARZĄDZANIA GMINĄ,
-) GOSPODARKA,
-) ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KULTUROWE,
-) INFRASTRUKTURA TECHNICZNA,
-) INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.

Tablica celów w poszczególnych obszarach (powyżej) uporządkowuje pod względem ważności i znaczenia dla rozwoju poszczególne zidentyfikowane cele.

-) cele strategiczne (pierwszorzędne) – w każdym z tych obszarów (trzy cele) to takie cele, bez których utrzymanie obecnego status quo (rozwoju danego obszaru) nie jest możliwe
-) cele operacyjne (drugorzędne) – to cele, które w skrócie można określić jako cele prorozwojowe (ich realizacja przyspieszy rozwój danego obszaru)
-) zadania realizacyjne (cele trzeciorzędne) – to cele, które są ważne dla danego obszaru, ale czas i tempo realizacji tych celów zależy od uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych możliwości finansowania (cele rezerwowe).

Kierunki działań zmierzających do realizacji poszczególnych celów strategicznych przedstawione są w układzie tabelarycznym.

UWAGA

Zidentyfikowane cele i kierunki działania w poszczególnych obszarach są jedynie podstawą do ostatecznego wyboru wariantu rozwoju.

Niemożliwa jest realizacja wszystkich zidentyfikowanych celów w okresie realizacji Strategii.

Cele, które nie znalazły miejsca w wariantcie rozwoju mogą być podstawą Strategii w następnych latach, w procesie monitorowania tego dokumentu.

Tabela 18 Cele i kierunki działania – System zarządzania gminą

SYSTEM ZARZĄDZANIA GMINĄ

CELE STRATEGICZNE								
Usprawnienie organizacji pracy samorządowej			Tworzenie warunków dla sprawnego systemu społecznego zabezpieczenia ludności (społecznego, zdrowotnego)			Organizacja pozyskiwania źródeł finansowych dla realizacji zadań inwestycyjnych gminy		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Poprawa jakości obsługi obywateli przez administrację publiczną z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informatycznych	Powołanie instytucji (komórki) zajmującej się wszechstronną promocją gminy	Stałe doskonalenie umiejętności kadry administracji samorządowej w zakresie zarządzania strukturami	Zwiększenie zakresu usług medycznych wraz z polepszeniem ich jakości	Rozwój lokalnego systemu pomocy społecznej opartego na szerokiej współpracy z organizacjami pozarządowymi	Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	Emisja obligacji gminnych skierowana do indywidualnych adresatów	Współfinansowanie inwestycji komunalnych przez osoby fizyczne i prawne	Zwiększenie aktywności gminy w pozyskiwaniu dotacji i pożyczek - monitoring funduszy
CELE OPERACYJNE								
Zwiększenie dostępu do edukacji w gminie			Aktywizacja i integracja mieszkańców gminy			Racjonalizacja zarządzania jednostkami gminnymi		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Objęcie wychowaniem przedszkolnym dzieci z terenu całej gminy	Zwiększenie dostępu do poradnictwa metodycznego dla nauczycieli	Stworzenie warunków do zdobywania wiedzy na poziomie szkoły średniej i wyższej	Pobudzenie aktywności społeczności lokalnej i jej zaangażowania w rozwój gminy, w tym w rozwój obszarów wiejskich	Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz wsparcie rozwoju współpracy międzynarodowej	Rozwój Gminnego systemu współpracy i wsparcia organizacji pozarządowych oraz monitoring inicjatyw	Stworzenie sprawnego systemu zarządzania gminą oraz jednostkami podległymi	Zwiększenie decentralizacji samorządu terytorialnego (zwiększenie samodzielności jednostek gminy)	Stała analiza działań uchwałodawczych i wykonawczych według założeń Planu Rozwoju Lokalnego
ZADANIA STRATEGICZNE								
Stworzenie systemu społecznego komunikowania się i rozwój społeczeństwa informacyjnego			Stworzenie warunków organizacyjnych dla działalności społecznej			Stworzenie wewnętrznego systemu finansowania jednostek pozarządowych realizujących zadania własne gminy		

Tabela 19 Cele i kierunki działania – Gospodarka

GOSPODARKA

CELE STRATEGICZNE								
Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy			Kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego			Zwiększenie tempa rozwoju gospodarczego gminy w oparciu o agroturystykę		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Wspieranie rozwoju nowych podmiotów gospodarczych	Marketing wolnych terenów i rynku pracy w gminie	Stworzenie systemu zachęt inwestycyjnych	Okresowa aktualizacja Strategii Gminy Czyżew-Osada	Opracowanie założeń i koncepcji zagospodarowania terenów przemysłowych i obszarów rozwoju agroturystyki	Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego	Emisja obligacji gminnych skierowana do indywidualnych adresatów	Współfinansowanie inwestycji komunalnych przez osoby fizyczne i prawne	Zwiększenie aktywności gminy w pozyskiwaniu dotacji i pożyczek - monitoring funduszy
CELE OPERACYJNE								
Wielofunkcyjne rozwijanie obszarów wiejskich			Organizacja pozyskiwania źródeł finansowych dla realizacji zadań inwestycyjnych			Uzbrojenie terenów inwestycyjnych		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Promocja i wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych miejsc pracy na terenach wiejskich	Marketing i promocja wolnych terenów i obiektów na terenach wiejskich gminy	Poprawa warunków pracy i życia na terenach wiejskich	Opracowanie programu współfinansowania inwestycji przez osoby fizyczne i prawne	Wzmacnianie tożsamości lokalnej oraz wsparcie rozwoju współpracy międzynarodowej	Promocja zamierzeń inwestycyjnych określonych Planem Rozwoju Lokalnego	Budowa infrastruktury wodnokanalizacyjnej na nowych terenach inwestycyjnych	Budowa infrastruktury gazowej, energetycznej, teleinformatycznej i innej na nowych terenach inwestycyjnych	Budowa dróg dojazdowych na nowych terenach inwestycyjnych
ZADANIA STRATEGICZNE								
Stworzenie systemu społecznego komunikowania się i rozwój społeczeństwa informacyjnego			Utworzenie systemu finansowania jednostek pozarządowych realizujących zadania własne gminy			Stworzenie prawa lokalowego sprzyjającego rozwojowi gospodarczemu		

Tabela 20 Cele i kierunki działania – Środowisko przyrodnicze i kulturowe

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I KULTUROWE

CELE STRATEGICZNE								
Stworzenie warunków do realizacji działań w zakresie kompleksowej ochrony środowiska naturalnego			Działanie na rzecz wzrostu wiedzy o stanie środowiska naturalnego i jego zagrożeniach			Stworzenie systemu motywacji ekonomicznych w działaniach proekologicznych		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Poszerzenie wiedzy i kwalifikacji zawodowych pracowników administracji w zakresie ochrony środowiska naturalnego	Współpraca z instytucjami, organizacjami i gminami o dużym doświadczeniu w dziedzinie ochrony środowiska	Organizacja pozyskiwania źródeł finansowych dla realizacji inwestycji proekologicznych	Doskonalenie monitoringu stanu środowiska, analizy zmian w nim zachodzących oraz oceny jego zagrożeń	Monitoring źródeł niskiej emisji	Rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów	Wprowadzenie systemu ulg podatkowych i bieżąca informacja o dotacjach dla producentów zdrowej żywności	Promowanie i wspieranie Partnerstwa Publiczno-Prywatnego w zakresie realizacji inwestycji ochrony środowiska	Promowanie nowoczesnych ekologicznych technologii
CELE OPERACYJNE								
Zachowanie i odtwarzanie bogactwa przyrodniczego i kulturowego gminy			Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami opartej na istniejącym systemie			Kształtowanie świadomości społeczeństwa dotyczącej ochrony środowiska i dóbr kultury		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Przeciwdziałanie bezkarności w degradacji środowiska naturalnego i dóbr kultury	Inwentaryzacja zasobów przyrodniczo - kulturowych	Odbudowa tradycji i rewitalizacja lokalnych zasobów kulturowych	Zorganizowanie miejsc przeznaczonych na składowanie odpadów na terenach większych skupisk ludzkich	Inwentaryzacja nielegalnych wysypisk śmieci i odpadów wraz z budową programu ochrony środowiska przed „dzikimi” wysypiskami i odpadami w gminie	Promocja zamierzeń inwestycyjnych zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego	Wspieranie i organizacja imprez oraz innych działań proekologicznych	Rozwój edukacji i zagospodarowania terenów gminy	Propagowanie i upowszechnianie informacji o ochronie przyrody i racjonalnym wykorzystaniu zasobów naturalnych i kulturowych gminy
ZADANIA STRATEGICZNE								
Niwelowanie negatywnych skutków wytwarzania węgla drzewnego			Budowanie systemu retencji w gminie			Zachowanie i ochrona wyjątkowo cennych obiektów przyrodniczych i kulturowych		

Tabela 21 Cele i kierunki działania – Infrastruktura techniczna

a. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

CELE STRATEGICZNE								
Rozwijanie infrastruktury komunikacji drogowej			Usprawnienie i rozwinięcie systemu zaopatrzenia miasta w ciepło			Rozwijanie sieci wodno – ściekowej w gminie		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Opracowanie i wdrażanie koncepcji budowy sieci komunikacyjnej	Budowa i modernizacja dróg gminnych, w tym ścieżek rowerowych	Poprawa stanu technicznego dróg gminnych i ich oznakowanie	Modernizacja centralnego źródła ciepła oraz sieci przesyłowych i maksymalne wykorzystanie sieci (PEC).	Opracowanie i wdrażanie programu energetycznego gminy	Propagowanie rozwiązań termomodernizacyjnych i proekologicznych	Zbilansowanie odbiorców wody i producentów ścieków	Opracowanie i wdrażanie programu rozbudowy stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków	Opracowanie programu i wdrażanie programu rozwoju oraz budowa sieci wodociągowej i kanalizacji w gminie
CELE OPERACYJNE								
Utworzenie sprawnie funkcjonującego systemu gospodarki odpadami			Działanie na rzecz poprawy stanu technicznego dróg			Podniesienie jakości infrastruktury dla zaspokajania potrzeb społecznych		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Zbilansowanie producentów odpadów w gminie	Realizacja Planu Gospodarki odpadami w gminie	Usprawnienie systemu zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy	Określenie potrzeb w zakresie remontu dróg wraz z opracowaniem harmonogramu prac naprawczych	Monitoring stanu technicznego dróg gminnych i bieżąca aktualizacja zakresu remontów	Egzekwowanie remontów dróg nie będących w zarządzie gminy	Rozwijanie usług z zakresu pomocy społecznej w oparciu o dobrze rozwiniętą infrastrukturę pomocy społecznej zgodnej z obowiązującymi standardami	Lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury kulturalnej i oświatowej w celu zaspokojenia rzeczywistych oczekiwań i potrzeb mieszkańców	Działanie na rzecz budowy i rozbudowy infrastruktury służącej poprawie warunków zdrowotnych i opieki medycznej
ZADANIA STRATEGICZNE								
Modernizacja i budowa sieci energetycznej			Rozwijanie różnych formy budownictwa mieszkaniowego			Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie		

Tabela 22 Cele i kierunki działania - Infrastruktura społeczna

INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA

CELE STRATEGICZNE

Działanie na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej			Rozwijanie różnych formy budownictwa mieszkaniowego			Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego w gminie		
Kierunki działania			Kierunki działania			Kierunki działania		
Opracowanie nowych form infrastruktury społecznej w celu rozwiązywania problemów społecznych	Rewitalizacja wybranych rejonów miasta	Zwiększenie zasobów infrastruktury pomocy społecznej (banki żywnościowe, ośrodki interwencji kryzysowej, itp.)	Opracowanie i wdrażanie programu rozwoju budownictwa	Powiększenie bazy mieszkań socjalnych	Zapewnienie mieszkań komunalnych oraz terenów pod budownictwo jednorodzinne i wielorodzinne	Opracowanie i realizacja wspólnego programu bezpieczeństwa z udziałem zainteresowanych organizacji	Monitoring zagrożeń	Wspieranie lokalnych służb ratowniczych (straż, pogotowie).

CELE OPERACYJNE

Rozwijanie różnych form turystyki weekendowej i pobytovej na terenie gminy			Rozwijanie oferty kulturalnej, dostępu do sportu, i szerokiej edukacji w gminie			Usprawnienie połączeń komunikacyjnych		
Kierunki działania			<i>Kierunki działania</i>			Kierunki działania		
Kreowanie nowych i wzmacnianie istniejących produktów turystycznych	Rozbudowa infrastruktury technicznej w obszarach pro turystycznych gminy	Działania organizacyjne i budowa infrastruktury przedłużającej sezon	Rozbudowa i modernizacja bazy kulturalnej, sportowej i oświatowej	Rozwijanie aktywności kulturowej i sportowej w gminie w oparciu o propagowanie zdrowego i aktywnego stylu życia	Podniesienie poziomu i jakości edukacji, w tym również jej dostosowanie do potrzeb rynku pracy	Usprawnienie sieci połączeń komunikacyjnych	Poprawa dostępności komunikacyjnej w obrębie gminy	Wydzielenie strefy ruchu dla pieszych i rowerów (zwiększenie bezpieczeństwa pieszych)

ZADANIA STRATEGICZNE

Umożliwienie udziału organizacji społecznych w życiu Gminy	Stworzenie warunków opieki nad zwierzętami bezdomnymi	Rozwijanie infrastruktury terenów rekreacyjnych w gminie
--	---	--

Przedstawione powyżej priorytety określają kierunek rozwoju gminy i mają wskazać dziedziny w których realizacja poszczególnych zadań jest najbardziej potrzebna. Poniżej wskazano zadania przyjęte do realizacji w latach 2009-2020 wpływające pozytywnie na rozwój społeczno-gospodarczy gminy Czyżew w poszczególnych obszarach priorytetowych.

Priorytet I. - System Zarządzania Gminą

Cel strategiczny I: Usprawnienie organizacji pracy samorządowej

Cel operacyjny I: Rozwój informatyzacji w gminie

Zadania:

- 1 Poprawa jakości obsługi petentów z wykorzystaniem nowoczesnej technologii informatycznej, z elektronicznym obiegiem dokumentów
- 2 Doskonalenie kadry administracji publicznej w gminie poprzez specjalistyczne szkolenia

Priorytet II – Gospodarka

Cel strategiczny I: Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i zwiększenie tempa rozwoju gospodarczego gminy

Cel operacyjny I: Uzbrojenie terenów inwestycyjnych

Zadania:

Kompleksowe uzbrojenie terenów przemysłowych w Czyżewie przy ul. Przemysłowej w infrastrukturę wodnokanalizacyjną, energetyczną i drogową

Cel operacyjny II: Wielofunkcyjne rozwijanie obszarów wiejskich

Zadania:

- 1 Organizacja szkoleń dla rolników o możliwościach pozyskiwania funduszy unijnych na potrzeby rozwoju gospodarstw rolnych
- 2 Działania mające na celu promowanie rozwoju mikroprzedsiębiorstw na terenach wiejskich i zwiększanie zatrudnienia w sektorze pozarolniczym
- 3 Modernizacja i rozwój gospodarstw rolnych przy pomocy środków unijnych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich - zakup i instalacja maszyn, sprzętu komputerowego i innych urządzeń niezbędnych do funkcjonowania gospodarstw
- 4 Wytyczenie i urządzenie dróg dojazdowych do gruntów rolnych i dojazdów do zabudowań gospodarczych

Priorytet III – Środowisko przyrodnicze

Cel strategiczny: Realizacji działań w zakresie ochrony środowiska

Cel operacyjny I: Prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami i

Zadania:

- 1 Organizacja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie gminy
- 2 Tworzenie punktów zbiórki odpadów wielkogabarytowych i sprzętu elektronicznego
- 3 Rekultywacja składowiska odpadów w miejscowości Czyżew-Siedliska
- 4 Przeciwdziałanie powstawaniu nielegalnych wysypisk śmieci tzw. „Dzikich wysypisk” na terenie gminy i rekultywacja istniejących
- 5 Realizacja projektów związanych utylizacją wyrobów azbestowych
- 6 Opracowanie koncepcji i realizacja projektów wykorzystania energii odnawialnej
- 7 Wspólna inwestycja z Zambrowskim Związkiem Gmin pod nazwą „Budowa Zakładu Przetwarzania i Utylizacji Odpadów w Czerwonym Borze, Gmina Zambrów”
- 8 Zagospodarowanie terenu istniejącego PSZOK oraz zakup sprzętu niezbędnego do obsługi punktu selektywnej zbiórki odpadów

Cel operacyjny II: Zachowanie i odtwarzanie bogactwa przyrodniczego gminy

Zadania:

- 1 Budowa zbiornika wodnego z wykorzystaniem rekreacyjnym na rzece Brok w Czyżewie
- 2 Rewitalizacja zabytkowego parku podworskiego w Czyżewie przy ul. Zambrowskiej

Cel operacyjny III: Kształtowanie świadomości społeczeństwa dotyczącej ochrony środowiska

Zadania:

- 1 Propagowanie idei dbania o środowisko naturalne poprzez organizowanie imprez proekologicznych np. Sprzątanie Świata, Dzień Ziemi
- 2 Wspieranie imprez dotyczących ochrony środowiska organizowanych przez organizacje ekologiczne

Priorytet IV – Infrastruktura techniczna

Cel strategiczny: Rozwój technicznej w gminie Czyżew

Cel operacyjny I: Rozwój infrastruktury komunikacji drogowej

Zadania:

- 1 Budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich:
 - droga powiatowa Dąbrowa Wielka- Siennica Święchy oraz Rosochate Kościelne – Dąbrowa Moczydły, drogi dojazdowe do drogi powiatowej w Rosochatem Kościelnym, droga wojewódzka nr 690 w Czyżewie: ul. Szkolna, Kolejowa i Ciechanowiecka,
 - ulice w Czyżewie; Ogrodowa, Norwida, Piwna, Krótka, Cmentarna, osiedlowa od ul. Kościelnej w miejscowości Czyżew, ul. Przemysłowa, Słowackiego, Mickiewicza, Konopnickiej, Kusocińskiego, Łąkowa, Nowa, Sybiraków, Mała, Apoznańskich, Jaśminowa, Przytorowa i inne
 - drogi gminne: Czyżew Złote Jabłko, Dąbrowa Michałki, Dąbrowa Szatanki, Szulborze Kozy, Dmochy Mrozy - Dmochy Wochy, Godlewo Kolonia – Czyżew, Dąbrowa Kity – Dąbrowa Nowa Wieś, Czyżew Chrapki, Czyżew Sutki Kolonia-Zaręby Bindugi, Godlewo Piętaki-Siennica Lipusy, Zalesie Stare-Zaręby Choromany, Siennica Pietrasze, Godlewo Kolonia, Dmochy Wypychy Krzeczkowo Stare Bieńki, Kaczyn Stary-Dąbrowa Cherubiny, Dąbrowa Nowa Wieś-Dąbrowa Łazy, Brulino Koski i inne
- 2 Budowa ulic i chodników w Czyżewie
- 3 Budowa alejek i utwardzenie parkingów
- 4 Budowa ścieżek rowerowych
- 5 Zakup równiarki drogowej
- 6 Zakup czyszczarki do dróg i chodników

Cel operacyjny II: Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej na terenie gminy

Zadania:

- 1 Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągów wiejskich na terenie gminy Czyżew
- 2 Rozbudowa i modernizacja hydroforni w Czyżewie i Rosochatem Kościelnym
- 3 Modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Rosochatem Kościelnym i w Czyżewie
- 4 Budowa systemu oczyszczalni przyzagrodowych w gminie w zabudowie rozproszonej,
- 5 Rozbudowa systemu kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Czyżew Stacja, Czyżew Złote Jabłko, Czyżew Zarzeczce i innych
- 6 Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w gminie i w Czyżewie
- 7 Budowa nowych ujęć wód podziemnych – studni głębinowych celem zapewnienia ciągłości dostaw wody na terenie Gminy Czyżew

Priorytet V – Infrastruktura społeczna i kulturalna

Cel strategiczny: Działania na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej

Cel operacyjny I: Rozwój infrastruktury społecznej

Zadania:

- 1 Budowa i modernizacja budynków socjalno-komunalnych w Czyżewie
- 2 Budowa sieci szerokopasmowego internetu z dostępem dla wszystkich mieszkańców
- 3 Zagospodarowanie terenów wokół obiektów oświatowych: rozbudowa parkingów, zakładanie terenów zielonych w Czyżewie i Rosochatem Kościelnym
- 4 Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do usług medycznych i instytucji kultury poprzez likwidację barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej (podjazdy, winda)
- 5 Zagospodarowanie terenu targowicy wiejskiej w Czyżewie
- 6 Zagospodarowanie Rynku w Czyżewie
- 7 Czyszczenie stawów wiejskich z zagospodarowaniem terenu
- 8 Zagospodarowanie terenów zieleni w Gminie Czyżew

Cel operacyjny II: Rozwój kultury i sportu

Zadania:

- 1 Przebudowa i remont świetlic wiejskich i remiz strażackich OSP z przysposobieniem budynków na świetlice wiejskie
- 2 Remont i doposażenie Gminnego Ośrodka Kultury w Czyżewie
- 3 Budowa parku zabaw i wypoczynku w Czyżewie przy ul. Szkolnej

- 4 Odnowianie i konserwacja obiektów zabytkowych i obiektów architektury sakralnej na cmentarzach parafialnych w Czyżewie, Rosochatem Kościelnem i Dąbrowie Wielkiej
- 5 Modernizacja zabytkowego dworca PKP
- 6 Organizowanie otwartych imprez kulturalno-rozrywkowych o wymiarze lokalnym i regionalnym m.in Dni Czyżewa
- 7 Modernizacja istniejącej infrastruktury sportowej (stadionu sportowego, budynku socjalnego, trybun, bieżni sportowych i boisk szkolnych)
- 8 Budowa kompleksu boisk wielofunkcyjnych „Moje Boisko Orlik 2012” w oparciu o propagowane zdrowego i aktywnego stylu życia
- 9 Przebudowa stadionu w Czyżewie z budową trybun i powiększeniem budynku socjalnego dla sportowców
- 10 Modernizacja boiska sportowego w Rosochatem Kościelnem
- 11 Przebudowa remizy strażackiej i świetlicy wiejskiej z uwzględnieniem ogrzewania z odnawialnych źródeł energii- termomodernizacja- w Czyżewie
- 12 Zmiana systemu ogrzewania świetlic wiejskich
- 13 Dopuszczenie świetlic wiejskich
- 14 Renowacja zabytkowej dzwonnicy w Rosochatem Kościelnem
- 15 Remont zabytkowej wieży ciśnień w Czyżewie
- 16 Organizacja zajęć w Gok-u i zakup wyposażenia
- 17 Dopuszczenie Biblioteki Publicznej w Czyżewie

Cel operacyjny II: Rozwój edukacji w gminie

Zadania:

- 1 Zwiększanie ilości i różnorodności zajęć pozalekcyjnych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych; min.. nauka języków obcych, kółka zainteresowań, wycieczki szkolne, wyjazdy na basen, lodowisko itp
- 2 Remont i doposażenie szkół i przedszkoli
- 3 Dążenie do zwiększenia ilości oddziałów przedszkolnych dla dzieci w wieku 3-5 lat

8. MONITORING I AKTUALIZACJA REALIZACJI STRATEGII

W procesie realizacji strategii ważna jest kontrola jej przebiegu oraz ocena efektów społecznych i gospodarczych, a także zmian w środowisku przyrodniczym. Realizacja zadań i selektywne dokonywanie ich przeglądu jest niezbędne dla utrzymania ich aktualności i zgodności z celami strategii. Ponadto monitoring umożliwia:

- bieżącą ocenę realizacji programów i zadań oraz osiągnięcia celów,
- prognozowanie ewentualnych zmian warunków realizacji,
- dokonywanie bieżących korekt i poprawek,
- podjęcie działań zabezpieczających i naprawczych,
- informowanie społeczności lokalnej o uzyskanych wynikach.

Kategorie oceny sytuacji społeczno-gospodarczej gminy powinny opierać się o analizę danych statystycznych, analizę kondycji gospodarczej wybranych podmiotów gospodarczych różnych branż oraz odczucia społeczne dokonujących się zmian.

Jednostką prowadzącą monitoring powinien być Urząd Miejski. Natomiast Burmistrz powinien dokonywać przeglądu realizacji zadań i na podstawie wniosków z przeglądu analizować i uzupełniać plan realizacji strategii o nowe projekty.

Gmina powinna być także zainteresowana promocją strategii na swojej stronie internetowej. W ten sposób każdy z jej mieszkańców może śledzić przebieg realizacji strategii. Poza tym jej dostępność w internecie kreuje pozytywny wizerunek gminy, co wiąże się z pozyskaniem nowych inwestorów a także zwiększoną ilością osób odwiedzających ten rejon.

Program realizacji strategii na lata 2009-2020 jest dokumentem otwartym i będzie sukcesywnie uzupełniany.